PORADNIK GOSPODARSKI

UKAZUJE SIĘ OD 1889 ROKU

LISTOPAD 2026

Irlandzkie doświadczenia na zielonych pastwiskach

Opodatkowanie działalności w zakresie rolniczego handlu

PL ISSN 0137-6780 INDEX 369608

BEZPŁATNY

DORADZTWA ROLNICZEGO 70 LAT W WIELKOPOLSCE

Dobrego dnia **życzy**

RADIO POZNAŃ

Do posłuchania
w całej Wielkopolsce.

radiopoznan.fm

Poznań **100,9 MHz**

Czego dziś nie zrobisz, jutro nie dogonisz. A szkoda jeżeli dzień jeden uronisz.

Drodzy Czytelnicy,

przedostatni miesiąc roku to w naszej kulturze i w naszym kraju czas wyjątkowy. Na początku listopada zatrzymujemy się na chwilę, by powspominać bliskie nam osoby, których nie ma już z nami. Nasze myśli są też przy byłych pracownikach Wielkopolskiego Ośrodka Rolniczego w Poznaniu i wszystkich instytucji, które przyczyniły się do zbudowania jego dorobku. Te wspomnienia mają szczególny charakter teraz, gdy obchodzimy jubileusz 70-lecia Państwowego Doradztwa Rolniczego w Wielkopolsce.

Punktem kulminacyjnym obchodów będzie uroczysta gala, podczas której spotkamy się w Poznaniu w gronie osób reprezentujących instytucje współpracujące z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego. Będzie to też okazja do tego, by uhonorować zasłużonych – byłych i obecnych pracowników.

Listopad to także miesiąc, w którym świętujemy odzyskanie niepodległości w 1918 roku. Pamięć o tym wydarzeniu nabiera jeszcze większego znaczenia w obecnej sytuacji geopolitycznej. Jako kraj musimy dbać o bezpieczeństwo, które opiera się m.in. na niezależności w kwestii produkcji żywności i nasycania nią rynku wewnętrznego.

Ta odpowiedzialność spoczywa m.in. na rolnikach. A o tym, jak zmienia się ten zawód i jakie wyzwania stawia przed nim otoczenie, można przeczytać w artykule „Zawód rolnik – potencjał przyszłości". Zachęcam do przeczytania – str. 30.

Jednym z kierunków zmian, którym podlega rodzima produkcja roślinna i zwierzęca, jest rozwój RHD. O wielu aspektach tego procesu skracania dystansu dzielącego rolnika od konsumenta, przeczytają Państwo w tekście na str. 14 pt. „Opodatkowanie działalności w zakresie Rolniczego Handlu Detalicznego". Warto dowiedzieć się, jak wygląda on od strony finansowej.

Godne podkreślenia są też postawy tych osób, które coraz częściej wybierają rodzime produkty. Ten konsumencki patriotyzm świadczy nie tylko o coraz większej świadomości nabywców, ale również o solidnej marce, którą wypracowali sobie polscy producenci w sektorze rolnym. Polecam artykuł "Charakterystyka i proces technologiczny soków owocowych i warzywnych" (str. 20), by przekonać się, że wspieranie tej branży dobrze wpływa też na nasze zdrowie.

Życzę miłej lektury!

dr inż. Justyna Winiarska
Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

W numerze

4 Irlandzkie doświadczenia na zielonych pastwiskach

8 Młodzi hodowcy hitem targów Agromarsz w Marszewie

11 Poznaj szkodnika. Omacnica prosowianka i jej szkody

12 Rola agrotechniki w poprawie gospodarki wodnej roślin

14 Opodatkowanie działalności w zakresie rolniczego handlu detalicznego

19 Poznaj chorobę. Głownia guzowata kukurydzy coraz groźniejsza

20 Charakterystyka i proces technologiczny produkcji soków owocowych i warzywnych

24 Walory żywności ekologicznej, oznakowanie i rozpoznawanie produktów ekologicznych

28 Zdrowe racice to więcej niż komfort – jak korekcja wpływa na produkcję mleka?

30 Zawód rolnik – potencjał przyszłości

36 Notowania cen

39 W obiektywie doradcy

40 Jak pogoda wpływa na rozwój chorób i szkodników w uprawach ozimych

42 Kącik rozrywki

43 jabłkowa chmurka w karmelowej krainie

Wydawca

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Dane kontaktowe
ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
tel. 618 630 413,
email: gospodarski@wodr.poznan.pl
www.wodr.poznan.pl

wodr.poznan.pl

WODRwPoznaniu
@wodr-poznan
wodr_poznan

Redakcja
Redaktor naczelny Jacek Strykowski
Korekta Edyta Browarska
Skład i łamanie Jacek Strykowski
Zdjęcia Magnific, chyba, że wskazano inaczej
Podpisano do druku dnia 29.10.2026 r.

Druk Top Druk
Nakład 2500 egz.

IRLANDZKIE DOŚWIADCZENIA NA ZIELONYCH PASTWISKACH

Jak Irlandczycy wykorzystują użytki zielone w produkcji bydła i co z ich doświadczeń mogą zaczerpnąć polscy rolnicy? O tym mogli przekonać się uczestnicy wyjazdu studyjnego „Innowacje na zielonych pastwiskach", który odbył się od 28 września do 2 października 2026 r.

DR INŻ.ELIZA LUBIATOWSKA-KRYSIAK | KOORDYNATOR DS. UPOWSZECHNIANIA INNOWACJI W ROLNICTWIE

Operacja dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Operacja organizowana przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przedsięwzięcie zrealizowano w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ na 2026 rok. Uczestniczyło w nim 25 osób – rolników, mieszkańców obszarów wiejskich oraz doradców rolniczych.

Głównym celem wyjazdu było poznanie rozwiązań stosowanych w hodowli bydła, gospodarowaniu na trwałych użytkach zielonych oraz organizacji produkcji opartej na wypasie.

Irlandię wybrano celowo, ponieważ kraj ten charakteryzuje się łagodnym klimatem i długim okresem wegetacyjnym, co sprzyja produkcji pasz zielonych, które stanowią podstawę żywienia bydła. Irlandia ze względu na rozległe pastwiska bywa nazywana „Zieloną Wyspą".

Program naszego wyjazdu obejmował wizyty w ośrodkach badawczych i gospodarstwach rolnych, gdzie spotkaliśmy się z irlandzkimi rolnikami i doradcami. Była to okazja, aby zobaczyć, jak w praktyce wygląda organizacja produkcji oraz jak wiedza naukowa przekłada się na codzienne decyzje podejmowane w gospodarstwie.

NAUKA I DORADZTWO DLA ROLNICTWA

Ważnym punktem programu była irlandzka instytucja Teagasc (Agriculture and Food Development Authority), która zajmuje się badaniami, doradztwem i edukacją w sektorze rolno-spożywczym. Badania te i doradztwo obejmują produkcję zwierzęcą, żywienie bydła, hodowlę oraz wykorzystanie użytków zielonych. Istotne jest, że badania prowadzone przez Teagasc są ściśle powiązane z praktyką rolniczą. Wnioski z tych badań przekazywane są rolnikom w trakcie spotkań, szkoleń i konferencji. Uczestnicy wyjazdu odwiedzili kilka miejsc współpracujących z Teagasc. Każde z nich przedstawiało nieco inne podejście do produkcji, jednak wspólnym mianownikiem było racjonalne wykorzystanie pasz, dbałość o zdrowie zwierząt i poszukiwanie oszczędności bez pogarszania wyników gospodarstwa.

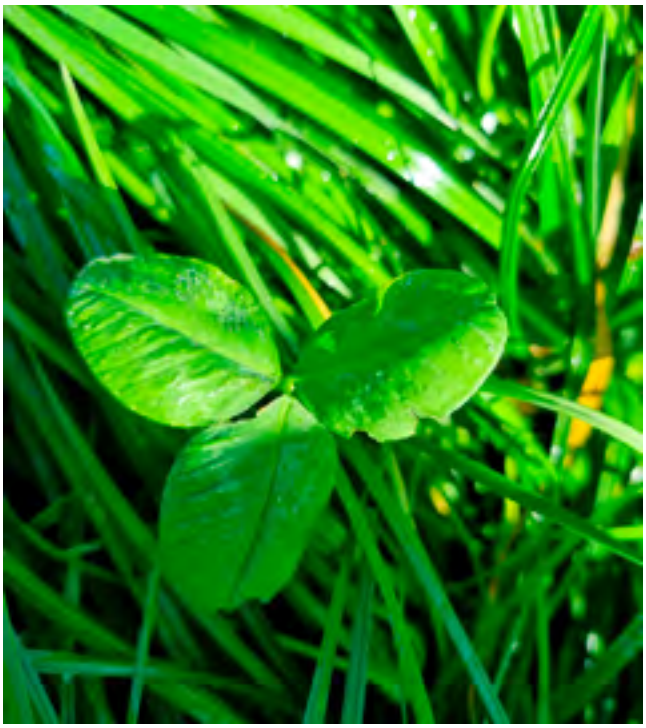
W CENTRUM UWAGI – PRODUKCJA BYDŁA MIĘSNEGO

Pierwszą wizytę zorganizowano w Teagasc Grange Animal & Grassland Research and Innovation Centre w hrabstwie Meath. Ośrodek ten prowadzi badania nad produkcją bydła mięsnego, żywieniem zwierząt i systemami wykorzystującymi użytki zielone.

Podczas spotkania uczestnicy mogli zobaczyć bydło utrzymywane na pastwisku oraz poznać założenia badań prowadzonych w ośrodku. Przedstawiciel Teagasc omówił stosowane praktyki hodowlane, zasady wykorzystania pastwisk i sposoby oceny efektywności różnych systemów żywienia. Zwrócił uwagę, że w systemie pastwiskowym ważne jest takie zorganizowanie wypasu, by dostosować go do warunków panujących na użytkach zielonych.

Kolejnym odwiedzanym miejscem było gospodarstwo Keitha i Olivii Lowry w hrabstwie Galway, uczestniczące w programie DairyBeef 500. Program skupia się na rozwoju

produkcji wołowiny z cieląt pochodzących z gospodarstw mlecznych. Istotne są w nim zarówno prawidłowy odchów młodych zwierząt, jak i późniejsze żywienie, zdrowotność stada oraz wykorzystanie pastwisk. Celem jest uzyskanie dobrych wyników produkcyjnych i ekonomicznych przy jednoczesnym ograniczaniu wpływu produkcji na środowisko. Gospodarstwa uczestniczące w programie służą wymianie doświadczeń i prezentowaniu rozwiązań, które mogą być wykorzystywane przez inne gospodarstwa.

Podczas kolejnej wizyty – w Burren Farm Experience – uczestnicy mogli zobaczyć, jak działalność rolnicza jest dostosowana do specyfiki regionu Burren. Obszar ten wyróżnia się charakterystycznym krajobrazem wapiennym i bogactwem przyrodniczym, co ma duży wpływ na sposób użytkowania ziemi. Gospodarstwo to zajmuje się hodowlą bydła, a jednocześnie prowadzi działalność turystyczną i edukacyjną. Dla gospodarstwa ważne jest zachowanie charakterystycznego wyglądu krajobrazu, który stanowi jeden z największych atutów tego regionu.

Podobne rozwiązania sprawdzają się również w Polsce, szczególnie w gospodarstwach położonych w atrakcyjnych

turystycznie miejscach. Przyjmowanie gości czy organizowanie zajęć związanych z życiem na wsi stanowi dodatkowe źródło dochodu.

Uczestnicy wyjazdu odwiedzili również Newford Demonstration Farm – gospodarstwo demonstracyjne będące wspólną inicjatywą irlandzkiej instytucji Teagasc, przedstawicieli przemysłu mięsnego oraz sektora gastronomicznego i spożywczego.W Newford, w praktyce sprawdzane są różne metody prowadzenia produkcji bydła mięsnego. Obejmują one m.in. hodowlę i żywienie zwierząt, zarządzanie pastwiskami, poprawę zdrowia i dobrostanu bydła oraz ograniczanie negatywnego wpływu produkcji na środowisko. Szczególną uwagę zwraca się na efektywne wykorzystanie pasz produkowanych we własnym gospodarstwie, co ma istotne znaczenie dla ograniczania kosztów żywienia. Ważnym zadaniem gospodarstwa jest przekładanie wyników badań i doświadczeń produkcyjnych na rozwiązania możliwe do zastosowania w codziennej pracy rolników.W programie wyjazdu znalazła się także wizyta w gospodarstwie Laurence'a McEvoya w hrabstwie Kilkenny. Gospodarstwo specjalizuje się w kontraktowym odchowie bydła oraz produkcji pasz objętościowych i współpracuje z Teagasc w zakresie żywienia, zdrowia zwierząt i gospodarowania na użytkach zielonych.

CO Z IRLANDZKICH DOŚWIADCZEŃ MOŻNA WYKORZYSTAĆ W POLSCE?

Ważnym elementem wyjazdu były rozmowy z gospodarzami i przedstawicielami Teagasc. Uczestnicy pytali o codzienną organizację pracy, żywienie bydła, prowadzenie wypasu i opłacalność produkcji. Porównywali również irlandzkie rozwiązania z metodami stosowanymi we własnych gospodarstwach.

Nie wszystkie praktyki można bezpośrednio przenieść na polski grunt. Irlandia ma inne warunki klimatyczne, a długość okresu wegetacyjnego i możliwości wykorzystania pastwisk różnią się od tych, z którymi spotykają się rolnicy w Wielkopolsce. Mimo to wiele zasad ma charakter uniwersalny.

Do najważniejszych należą racjonalne gospodarowanie paszami, regularna ocena stanu użytków zielonych, dostosowanie żywienia do potrzeb zwierząt oraz kontrolowanie kosztów produkcji. Istotne jest również korzystanie z doradztwa i wyników badań, które pomagają podejmować decyzje na podstawie konkretnych danych.

Wyjazd studyjny „Innowacje na zielonych pastwiskach" był okazją do zdobycia nowych doświadczeń i skonfrontowania ich z polskimi realiami. Przede wszystkim pokazał, że dobre wyniki w produkcji zwierzęcej zależą od umiejętnego łączenia wiedzy, właściwej organizacji pracy i efektywnego wykorzystania zasobów gospodarstwa. Właśnie te doświadczenia mogą okazać się najbardziej przydatne po powrocie do własnych gospodarstw.

NABORY DLA ROLNIKÓW

DZIAŁ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA

GRUPY PRODUCENTÓW ROLNYCH

od 22 października 2026 do 7 grudnia 2026

Nabór wniosków w ramach interwencji 13.3 „Promowanie, informowanie i marketing dotyczący żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności" zaplanowany jest na okres od 22 października do 7 grudnia 2026r. W przypadku spełniania określonych warunków, o wsparcie finansowe mogą ubiegać się grupy producentów rolnych wytwarzających produkty rolne lub środki spożywcze przeznaczone do spożycia przez ludzi. Pomoc udzielana jest w formie refundacji do 70% kosztów kwalifikowalnych.

POMOC DLA SEKTORA PSZCZELARSKIEGO

od 23 października 2026 do 27 listopada 2026

Nabór wniosków o pomoc finansową dla sektora pszczelarskiego rozpocznie się już 23 października 2026r. Dokumenty należy składać za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR, a uprawnieni do ubiegania się o wsparcie są: pszczelarze, organizacje pszczelarskie, jednostki doradztwa rolniczego oraz jednostki naukowo-badawcze.

SZKODY W ROLNICTWIE

od 22 października 2026 do 16 listopada 2026

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów, od 22 października 2026r. rolnicy mogą składać wnioski elektroniczne o pomoc za szkody spowodowane przymrozkami wiosennymi, gradem, deszczem nawalnym lub huraganem; o pomoc dla producentów poszkodowanych przez wysokie temperatury w dniach 27–29 czerwca 2026 r.; a także o wsparcie dla hodowców, którzy zgłosili oznakowanie loch indywidualnym numerem identyfikacyjnym.

INWESTYCYJNY

od 1 października 2026 do 19 listopada 2026

Do 19 listopada trwa nabór wniosków w ramach interwencji I.12.2 „Dofinansowanie Funduszy Wzajemnościowych". Pomoc jest przeznaczona dla utworzonych przez rolników funduszy wzajemnościowych, a wsparcie udzielane jest w formie zwrotu kosztów poniesionych przez beneficjenta.

MŁODZI HODOWCY HITEM TARGÓW AGROMARSZ W MARSZEWIE

Ponad 150 wystawców i tysiące odwiedzających – do historii przeszła jesienna edycja targów AGROMARSZ, którą w Marszewie k. Pleszewa zorganizował Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Wydarzeniem pierwszej niedzieli października był Konkurs Młodego Hodowcy.

DOROTA PIĘKNA-PATERCZYK | KOMISARZ JTR-O AGROMARSZ W MARSZEWIE

Wystawa zwierząt wróciła do Marszewa po 18 latach przerwy i okazała się strzałem w dziesiątkę. Konkurs Młodego Hodowcy który cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem osób, które wybrały się na targi. Wokół ringu i przy namiocie z cieliczkami gromadził się tłum widzów.

HODOWLA WAŻNA DLA MŁODYCH

W konkursie, którego pomysłodawcą i organizatorem Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Tulcach, zostały pokazane cieliczki pochodzące z 11 gospodarstw zajmujących się hodowlą bydła. Reprezentowały powiaty: pleszewski, kaliski, ostrzeszowski i krotoszyński. Na ringu rywalizowało 15 par w składzie: młody hodowca i cieliczka. Rozpiętość wiekowa uczestników była dość znaczna – najmłodsi hodowcy mieli 4 lata, a najstarsi – 15 lat.

Komisja sędziowska składająca się z przedstawicieli WCHiRZ, WODR oraz jednego z hodowców oceniała i wybierała najlepsze pary. Nie brakowało emocji i dobrej zabawy. Ostatecznie zwyciężyła cieliczka, którą oprowadzała Agnieszka Jakóbczak z Mąkoszyc.

Warto podkreślić, iż głównym celem, który przyświecał organizacji konkursu było rozwijanie wśród młodych osób zainteresowania hodowlą bydła oraz kształtowanie odpowiedzialności i roli opieki nad zwierzętami. Zmaganiom towarzyszyły różnego rodzaju zabawy i konkursy. Atrakcją dla najmłodszych, ale też dla dorosłych była też okazja do tego, by spróbować swoich sił w dojeniu sztucznej krowy, Wodrusi.

WYŚMIENITE CIASTA OD KGW

Spore emocje tego dnia towarzyszyły również rywalizacji, do której stanęło łącznie 10 kół gospodyń wiejskich z powiatów: jarocińskiego, kaliskiego, krotoszyńskiego i pleszewskiego. Panie wzięły udział w konkursie kulinarnym pt. „Jesienne ciasta Wielkopolski – szarlotkowy zawrót głowy".

Ciasta konkursowe wyglądały przepięknie i smakowały wyśmienicie. W związku z tym komisja konkursowa, w skład której weszli przedstawiciele: Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Marszewie miała nie lada problem z wyborem zwycięskich wypieków.

Po ocenie 10 ciast konkursowych pod względem smaku, estetyki i oryginalności komisja postanowiła przyznać następujące wyróżnienia: I miejsce paniom z Koła Gospodyń Wiejskich w Jarantowie za jabłkową chmurkę w karmelowej krainie, II miejsce paniom z Koła Gospodyń Wiejskich w Serafinowie „Rozalinki" za szarlotkę pijanej Ali, a III miejsce paniom z Koła Gospodyń Wiejskich w Goliszewie „Goliszewianki" za jabłecznik jak u mamy. Wyróżnienie trafiło do Koła Gospodyń Wiejskich w Koźmińcu za Pączki z nadzieniem jabłkowym. Zwycięskie koła otrzymały wartościowe nagrody rzeczowe.

AROMATY PRZYCIĄGAŁY OD RANA

W konkursie udział wzięły również: KGW w Pawłówku z ciastem słodkie Malum, KGW w Zbiersku z ciastem krucha fantazja z jabłkiem, KGW w Zakrzewie z ciastem jabłkowa tradycja, KGW w Fabianowie nad Lutynią z szarlotką pod pierzynką, KGW w Pieruchach z jabłecznikiem z bezą oraz KGW w Dzielicach z ciastem o nazwie jesienna reneta. Wszystkie koła otrzymały dyplomy i nagrody rzeczowe.

Przedstawicielki KGW i ich potrawy można było spotkać w hali namiotowej, która stała się kulinarnym sercem targów Agromarsz. To był prawdziwy festiwal smaków, zapachów i bardzo dobrych produktów. Aromaty domowych potraw i wypieków zachęcały do odwiedzenia hali już od wczesnych godzin rannych.

PROMOCJA RHD

Obok stoisk KGW prezentowali się przedstawiciele i producenci rolniczego handlu detalicznego, zachęcając do zakupu zdrowych produktów, bezpośrednio od rolnika. Można było znaleźć bardzo urozmaicony asortyment, m.in. miody i produkty pszczele, dżemy, syropy i soki owocowe, pyszne pomidory i buraczki, oleje, sery własnego wyrobu, chleb, grzyby i lody.

W hali odbywał się również pokaz garncarski. Była bezpośrednia możliwość porozmawiania z garncarzem, obejrzenia

Agnieszka Jakóbczak z Mąkoszyc zwyciężczyni Konkurs Młodego Hodowcy wraz z Kamilem Łopuszyńskim, zastępcą dyrektora WODR w Poznaniu

I miejsce w konkursie kulinarnym pt. „Jesienne ciasta Wielkopolski – szarlotkowy zawrót głowy" z Koła Gospodyń Wiejskich w Jarantowie za "Jabłkową chmurkę w karmelowej krainie"

jego autorskich prac oraz poznania tajników pracy z gliną. Była to nauka tradycyjnego rzemiosła przy jednoczesnym rozwijaniu sprawności manualnej, cierpliwości i kreatywności. Partnerem organizacyjnym tego wydarzenia był Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który wspiera lokalnych producentów i promuje żywność certyfikowaną oraz produkty w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD). Tak, jak to było w Marszewie.

NOWOCZESNE ROLNICTWO I DORADZTWO

Oprócz wspomnianych atrakcji na uczestników czekała przede wszystkim bogata oferta ok. 150 firm z branży rolniczej i branż okołorolniczych. Na głównym placu znalazły się maszyny i urządzenia rolnicze niezbędne w codziennej pracy, a także ciągniki i modele samochodów osobowych. Wystawcy zaprezentowali nowoczesne maszyny wspierane przez sztuczną inteligencję, systemy rolnictwa precyzyjnego oraz ciekawe rozwiązania energetyczne.

Tradycyjnie już, zainteresowani mogli uzyskać specjalistyczne wsparcie u doradców Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz instytucji działających na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich.

DUMA Z RĘKODZIEŁ

Dużym zainteresowaniem cieszył się kiermasz ogrodniczy z bogatym wyborem drzewek i krzewów owocowych, róż, traw, bylin, cebulek kwiatowych. Zaproponowany materiał szkółkarski okazał się na tyle wartościowy, że wiele osób wracało do domów z roślinami. Bogata kolekcja różnego rodzaju traw ozdobnych, roślin owadożernych, hortensji, wrzosów i wrzośców zachęcała do wizytowania punktów sprzedaży.

Wśród wystawców Jesiennych Targów Rolno-Ogrodniczych znalazła się także oferta rękodzielnicza, w myśl hasła

„Rękodzielnictwo – tradycja, relaks, dodatkowy dochód".

Wszystko po to, aby pokazać piękno unikalnego rzemiosła i dać lokalnym rzemieślnikom przestrzeń do zaprezentowania swoich prac szerszej publiczności. Swoją obecność zaznaczyli twórcy z powiatów: pleszewskiego, jarocińskiego i kaliskiego, którzy z dumą prezentowali swoje prace.

Na stoiskach królowały wyroby z włóczki, ręczne szyte tekstylia, klimatyczne świece sojowe, ręcznie robiona biżuteria oraz piękne wyroby z drewna. Dla wielu gości była to ciekawa strefa do zakupu oryginalnych prezentów i rozmowy z pasjonatami takiej nieszablonowej twórczości.

ALPAKOTERAPIA I COŚ DLA UCHA

Serca odwiedzających targi w Marszewie skradło stoisko z alpakami. Zainteresowani mieli okazję porozmawiać z właścicielem hodowli, który chętnie dzielił się wiedzą i ciekawostkami z życia alpak. Każdy mógł przekonać się, na czym polega atrakcyjność tych zwierząt. Miękkie runo, łagodny charakter oraz możliwość karmienia przyciągnęły tłumy zainteresowanych. Było to idealne miejsce do alpakoterapii pod gołym niebem!

Nie zabrakło także akcentów muzycznych w postaci występu orkiestry z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marszewie, która otworzyła wydarzenie oraz Zespołu Folklorystycznego „Kalina" z Blizanowa, który zakończył Jesienne Targi Rolno-Ogrodnicze AGROMARSZ. Występy artystów skupiły liczną grupę słuchaczy, którzy przysiedli na ławeczkach i nagradzali występy gromkimi brawami. Te muzyczne akcenty idealnie wpisały się w klimat targów w Marszewie.

DLA KAŻDEGO COŚ MIŁEGO

Jesienne Targi Rolno-Ogrodnicze AGROMARSZ odbyły się pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefana Krajewskiego, Wojewody Wielkopolskiej Agaty Sobczyk oraz Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka.

Dopisała piękna, słoneczna pogoda, a bogata oferta wystawiennicza i handlowa sprawiły, że każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Większość zwiedzających podkreślała, że powrót zwierząt do Marszewa był świetnym posunięciem, które przyciągnęło całe rodziny.

Dziękujemy wszystkim wystawcom oraz odwiedzającym za tak liczne przybycie!

POZNAJ SZKODNIKA

OMACNICA PROSOWIANKA I JEJ SZKODY

Omacnica prosowianka (Ostrinia nubilalis) to najgroźniejszy szkodnik kukurydzy. Średnie straty w plonie przy jej żerowaniu w plonie wynoszą około 15%. Przy dużej gradacji 20-30%, a przy braku działań zwalczających może doprowadzić do całkowitego spustoszenia plantacji. Omacnica żeruje nie tylko na kukurydzy, ale także na wielu innych roślinach. Miejsca uszkodzeń stają się oknem dla patogenów.

DOROTA PIĘKNA-PATERCZYK, LIDIA SPYCHALSKA | SPECJALISTKI DS. PRODUKCJI ROŚLINNEJ

Omacnica prosowianka żeruje głównie na kukurydzy, ale przy braku pokarmu jej larwy mogą atakować także proso, paprykę, chmiel, winorośl i buraka cukrowego. Spotkać ją można także na takich chwastach jak: bylica, pokrzywa, komosa i rdest. To niepozorny owad występujący pospolicie na terenie całego kraju.

OBJAWY ŻEROWANIA:

Motyle omacnicy prosowianki mają rozpiętość skrzydeł w granicach 20-35 mm. Samice są nieco większe od zwykle ciemniejszych samców. Gąsienice osiągają do 2,5 cm długości, mają zabarwienie brunatno żółte ze słabo zaznaczonymi brązowymi plamkami na każdym segmencie i z nieco ciemniejszym paskiem na grzbiecie. Głowa jest ciemnobrązowa i zaopatrzona w aparat gębowy typu gryzącego, gąsienice posiadają zdolność wytwarzania przędzy. Poczwarka jest typu zamkniętego długości około 17 mm barwy ochry lub jasnobrązowej. Gąsienice początkowo odżywiają się pyłkiem a następnie żerują: w wiechach, pochwach liściowych, w nerwach liści, w zawiązkach kolb, na znamionach i pod liśćmi okrywowymi kolb. W miejscach ich żerowania pojawiają się ich otwory w tkankach, a także białawe lub żółtawe trociny, które są najlepiej widoczne na przełomie sierpnia i września. Ponadto często się zdarza, że w okresie sierpnia rośliny opanowane przez omacnicę przebarwiają się na kolor czerwonawy wskutek zakłócenia procesu ich odżywiania. Żer w wiechach powoduje ich łamanie i zasychanie. Uszkodzone zawiązki kolb, najczęściej zamierają (gniją). Uszkodzenia wewnętrznych powierzchni tkanek liści okrywowych kolb prowadzi do tzw bielenia kolb i przedwczesnego zasychania ich organów. W późniejszym okresie swojego rozwoju gąsienice wgryzają się do wnętrza łodyg, w których powstają różnej wielkości kanały i tunele, co prowadzi do łamania się łodyg powyżej miejsca silnego uszkodzenia. Na kolbach gąsienice odżywiają się miękkimi ziarniakami wyjadając doszczętnie ich bielmo i zarodki, w tym drążąc w nich tunele przesuwając się wzdłuż kolby. W miejscach żerowania omacnicy dodatkowo można spotkać objawy fuzariozy kolb i fuzariozy łodyg. W Polsce omacnica rozwija zasadniczo jedno pokolenie w ciągu roku, choć okresowo może pojawiać się również nieliczna druga generacja szkodnika w okresie września lub października zwłaszcza w południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części kraju. Może to wskazywać na bardzo późny nalot szkodnika albo na pojaw rasy dwupokoleniowej, która występuje już w południowych Niemczech.

ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE:

Ważnym czynnikiem wpływającym na ograniczenie wystąpienia omacnicy jest izolacja przestrzenna od ubiegłorocznych upraw kukurydzy. Zwrócenie uwagi na dobór odmian mniej podatnych na szkodnika, wczesny siew w glebę dostatecznie nagrzaną oraz stosowanie zbilansowanego nawożenia zwłaszcza azotem. Zwalczanie zachwaszczenia, terminowy zbiór plonu i dokładne rozdrabnianie i przyoranie resztek pożniwnych. Warto stosować walkę biologiczną i wykorzystywać biopreparaty zawierające żywe larwy oraz poczwarki błonkówek zwanych kruszynkami (Trichogramma spp) są to pasożyty jaj wielu motyli, w tym omacnicy prosowianki. W metodzie chemicznej zwalczamy liczne wylęgające się gąsienice omacnicy prosowianki zarejestrowanymi w tym celu insektycydami. Na liczebność populacji omacnicy prosowianki duży wpływ mają warunki pogodowe oraz wrogowie naturalni, do których zaliczamy pluskwiaki z rodziny dziubałkowatych oraz błonkówki z rodzaju Trichogramma. ■

Źródła:

Atlas szkodników roślin rolniczych dla praktyków – M. Mrówczyński, T. Czubiński, T. Klejdysz, W. Kubasik, G. Pruszyński, P. Strażyński, H. Wachowiak

Poradnik sygnalizatora ochrony kukurydzy – A. Tratwal, P. Bereś

Kukurydza. Identyfikacja agrofagów i niedoborów pokarmowych oraz innych czynników – publikacja zbiorowa pod redakcją P. Beresia.

ROLA AGROTECHNIKI W POPRAWIE GOSPODARKI WODNEJ ROŚLIN

Zmiany klimatu sprawiają, że efektywne gospodarowanie wodą staje się jednym z najważniejszych wyzwań współczesnego rolnictwa. Coraz częściej obserwujemy długotrwałe okresy bezopadowe przeplatane intensywnymi, krótkotrwałymi opadami, które zamiast uzupełniać zapasy wody w glebie, powodują spływ powierzchniowy, erozję oraz wymywanie składników pokarmowych. W efekcie o wysokości i stabilności plonów decyduje już nie tylko ilość opadów, lecz przede wszystkim zdolność gleby do ich zatrzymania oraz efektywność wykorzystania zgromadzonej wody przez rośliny.

DR INŻ. MICHAŁ SOSIŃSKI | DZIAŁ TECHNOLOGII PRODUKCJI ROLNICZEJ

W praktyce oznacza to, że walka ze skutkami suszy nie rozpoczyna się w momencie pojawienia się pierwszych objawów niedoboru wody, ale znacznie wcześniej – już podczas planowania technologii uprawy. To właśnie odpowiednio prowadzona agrotechnika decyduje o tym, czy woda opadowa zostanie zatrzymana w glebie i wykorzystana przez rośliny, czy też zostanie utracona w wyniku spływu lub parowania. Każdy zabieg wykonywany na polu – od uprawy pożniwnej, przez siew i nawożenie, aż po zbiór – wpływa na bilans wodny stanowiska i odporność upraw na stres wodny.

WODA W GLEBIE- – CENNIEJSZA NIŻ SUMA OPADÓW

W dyskusji o suszy często koncentrujemy się na ilości opadów, tymczasem równie istotne jest to, jaka ich część pozostanie w glebie i będzie dostępna dla roślin. Nawet obfite opady nie gwarantują poprawy uwilgotnienia, jeśli gleba nie jest w stanie skutecznie ich zatrzymać. Na glebach zdegradowanych lub zagęszczonych znaczna część wody spływa z powierzchni pola albo przemieszcza się poza zasięg systemu korzeniowego.

Dlatego współczesna agrotechnika coraz częściej koncentruje się nie na zwiększaniu ilości dostępnej wody, lecz na poprawie jej wykorzystania. Celem jest stworzenie takich warunków, aby każda kropla deszczu mogła wniknąć do gleby, zostać w niej zmagazynowana i stopniowo udostępniona roślinom w okresach zwiększonego zapotrzebowania- – zgodnie z zasadą zretencjonowania wody opadowej w miejscu jej wystąpienia.

ODPOWIEDNIA UPRAWA GLEBY – PIERWSZY KROK DO LEPSZEJ RETENCJI

Sposób uprawy gleby należy do najważniejszych czynników wpływających na gospodarkę wodną. Intensywna uprawa mechaniczna, częsta orka oraz liczne przejazdy maszyn prowadzą do naruszenia naturalnej struktury gruzełkowatej, przyspieszają rozkład materii organicznej i zwiększają podatność gleby na przesychanie. Pozbawiona okrywy roślinnej powierzchnia szybko się nagrzewa, co sprzyja intensywnemu parowaniu.

Nie oznacza to jednak, że tradycyjna orka powinna zostać całkowicie wyeliminowana. W wielu gospodarstwach nadal pozostaje uzasadnionym elementem technologii uprawy, zwłaszcza na glebach ciężkich lub przy dużej ilości resztek pożniwnych. Kluczowe znaczenie ma dostosowanie intensywności uprawy do warunków glebowych oraz ograniczenie liczby zbędnych zabiegów.

Coraz większą popularność zyskują systemy uproszczone, w tym uprawa bezorkowa i pasowa (strip-till). Pozostawienie resztek pożniwnych na powierzchni pola tworzy naturalną warstwę ochronną, która ogranicza nagrzewanie gleby, zmniejsza parowanie i chroni powierzchnię przed rozbijającym działaniem kropel deszczu. Dzięki temu więcej wody wnika do profilu glebowego, a mniej odpływa z pola.

W praktyce oznacza to większą ilość wody dostępnej dla roślin w okresach suszy oraz mniejsze ryzyko erozji podczas intensywnych opadów.

ZAGĘSZCZENIE GLEBY – NIEWIDOCZNA BARIERA DLA WODY I KORZENI

Jednym z najczęściej bagatelizowanych problemów jest zagęszczenie gleby, które może skutecznie ograniczyć efektywność nawet najlepiej zaplanowanej technologii uprawy. Powstaje ono przede wszystkim w wyniku przejazdów ciężkiego sprzętu po wilgotnym polu, które prowadząc do zmniejszenia liczby porów glebowych odpowiedzialnych za przepływ powietrza i wody.

W zagęszczonej glebie korzenie rozwijają się płycej i mają ograniczony dostęp do głębszych zasobów wody. Jednocześnie pogarsza się infiltracja opadów – woda zamiast przenikać do profilu glebowego, zatrzymuje się na powierzchni lub spływa poza pole. W efekcie rośliny są bardziej narażone na stres wodny, nawet jeśli w głębszych warstwach gleby znajdują się znaczne ilości wilgoci.

Ograniczenie ugniatania gleby poprzez racjonalną organizację przejazdów maszyn, stosowanie odpowiedniego ogumienia czy wykorzystanie stałych ścieżek technologicznych pozwala zachować korzystniejszą strukturę gleby i poprawić warunki rozwoju systemu korzeniowego.

MIĘDZYPLONY I RESZTKI POŻNIWNE – NATURALNA OCHRONA PRZED UTRATĄ WODY

Coraz większe znaczenie w gospodarce wodnej odgrywa utrzymywanie gleby pod okrywą roślinną przez możliwie najdłuższy okres roku. Międzyplony pełnią znacznie więcej funkcji niż tylko ochrona przed erozją. Ich system korzeniowy spulchnia glebę w sposób naturalny, tworząc kanały ułatwiające przemieszczanie się wody i rozwój korzeni roślin następczych.

Po zakończeniu wegetacji pozostawiona biomasa tworzy warstwę mulczu ograniczającą parowanie, stabilizującą temperaturę gleby oraz chroniącą ją przed zaskorupieniem. W efekcie gleba wolniej traci wodę, a rośliny dłużej korzystają z zapasów zgromadzonych po opadach.

Najlepsze rezultaty przynoszą międzyplony wielogatunkowe, łączące rośliny o zróżnicowanym systemie korzeniowym. Takie mieszanki skuteczniej poprawiają strukturę gleby, zwiększają zawartość materii organicznej i wspierają rozwój pożytecznych organizmów glebowych, które również uczestniczą w tworzeniu korzystnych warunków wodno-powietrznych.

ZNACZENIE NAWOŻENIA I WŁAŚCIWEGO ODŻYWIENIA ROŚLIN

Efektywne gospodarowanie wodą nie jest możliwe bez prawidłowego odżywienia roślin. Dobrze rozwinięty system korzeniowy pozwala wykorzystywać wodę z większej objętości gleby, a odpowiednie zaopatrzenie w składniki pokarmowe zwiększa odporność roślin na okresowe niedobory wilgoci.

Szczególne znaczenie mają fosfor i potas. Fosfor stymuluje rozwój korzeni, natomiast potas odpowiada za regulację gospodarki wodnej poprzez kontrolowanie pracy aparatów szparkowych. Dzięki temu rośliny mogą skuteczniej ograniczać straty wody podczas wysokich temperatur i lepiej znoszą okresy suszy.

Nie można również pomijać znaczenia wapnowania, które poprawia strukturę gleby, zwiększa aktywność biologiczną i sprzyja lepszemu wykorzystaniu składników pokarmowych. Z drugiej strony nadmierne nawożenie azotem może zwiększać wrażliwość roślin na suszę, ponieważ pobudza intensywny rozwój części nadziemnej, a tym samym zwiększa zapotrzebowanie na wodę.

GOSPODARKA WODNA ZACZYNA SIĘ OD DECYZJI AGROTECHNICZNYCH

Współczesne rolnictwo coraz wyraźniej pokazuje, że skuteczna ochrona przed skutkami suszy nie opiera się na pojedynczym zabiegu, lecz na kompleksowym podejściu do gospodarowania glebą. Ograniczenie intensywnej uprawy, utrzymywanie okrywy roślinnej, pozostawianie resztek pożniwnych, zapobieganie zagęszczeniu gleby oraz racjonalne nawożenie wzajemnie się uzupełniają, tworząc system zwiększający efektywność wykorzystania wody.

Podsumowując, można więc stwierdzić, że racjonalna gospodarka wodna roślin zaczyna się nie w momencie wystąpienia niedoboru opadów, lecz znacznie wcześniej – od świadomych decyzji podejmowanych przez rolnika i jest ich konsekwencją. To właśnie odpowiednio prowadzona agrotechnika decyduje o tym, czy potencjał plonowania zostanie w pełni wykorzystany, czy też ograniczony przez coraz częściej występujące niedobory wody.

Źródła:

Innowacyjne metody gospodarowania zasobami wody w rolnictwie, CDR w Brwinowie, 2016

Woda na obszarach wiejskich, Instytut Melioracji i Użytków Zielonych (IMUZ), Falenty, 2009

Ekspertyza woda w rolnictwie, Koalicja Żywa Ziemia, 2020

OPODATKOWANIE DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE ROLNICZEGO HANDLU DETALICZNEGO

Rolniczy handel detaliczny (RHD) stał się w ostatnich latach jednym z najważniejszych instrumentów umożliwiających rolnikom bezpośrednie dotarcie do konsumenta z własną żywnością. Skrócenie drogi „od pola do stołu" pozwala producentowi przejąć część marży, która w tradycyjnym modelu pozostaje u pośredników, przetwórców i sieci handlowych. RHD jest jednak nie tylko zagadnieniem sanitarnym czy weterynaryjnym. Dla rolnika równie istotne są konsekwencje podatkowe. Szczególne znaczenie ma tutaj możliwość skorzystania ze zwolnienia z podatku dochodowego do 100 000 zł przychodu rocznie, a po przekroczeniu tej kwoty – z bardzo korzystnego 2-procentowego ryczałtu.

DR ALEKSANDRA ZIELIŃSKA | ZAKŁAD FARMAKOLOGII I FITOCHEMII, INSTYTUT WŁÓKIEN NATURALNYCH I ROŚLIN ZIELARSKICH PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Operacja dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Operacja organizowana przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

KRÓTKI ŁAŃCUCH DOSTAW – ROLNIK BLIŻEJ KONSUMENTA

Tradycyjny model sprzedaży produktów rolnych często oznacza długi łańcuch: rolnik – skup – przetwórca – hurtownik – sklep – konsument. Im więcej uczestników tego procesu, tym mniejsza część ceny zapłaconej przez konsumenta pozostaje u producenta rolnego.

Idea krótkiego łańcucha dostaw jest odwrotna. Chodzi o maksymalne skrócenie drogi produktu od gospodarstwa do konsumenta. Rolnik nie musi ograniczać się do sprzedaży surowca. Może zwiększyć jego wartość poprzez przetworzenie i zaoferować konsumentowi produkt gotowy – np. zamiast owoców sok lub konfiturę, zamiast mleka ser, a zamiast mięsa wyrób mięsny.

Rolniczy handel detaliczny jest właśnie jedną z form umożliwiających funkcjonowanie takiego modelu. Pozwala na produkcję żywności w gospodarstwie i wprowadzanie jej na rynek na uproszczonych zasadach. Możliwa jest zarówno sprzedaż konsumentowi końcowemu, jak i – przy zachowaniu odpowiednich warunków – dostarczanie żywności do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego, np. sklepów czy restauracji. Sprzedaż konsumentom końcowym może być prowadzona na terytorium całego kraju.

RHD daje więc możliwość przekształcenia gospodarstwa z producenta samego surowca w producenta gotowej żywności. Z ekonomicznego punktu widzenia może to oznaczać znacznie większą wartość uzyskiwaną z tej samej produkcji rolnej.

RHD NIE OZNACZA AUTOMATYCZNIE PODATKU DOCHODOWEGO

W rozmowach z rolnikami często spotykam się z przekonaniem, że każda sprzedaż prowadzona w ramach RHD podlega tym samym zasadom podatku dochodowego. Tak nie jest.

Pierwsze pytanie powinno brzmieć nie: „ile wynosi podatek?", lecz: czy dana sprzedaż w ogóle podlega podatkowi dochodowemu od osób fizycznych?

Ustawa o PIT co do zasady nie obejmuje przychodów z działalności rolniczej, z wyjątkiem działów specjalnych produkcji rolnej. Dlatego trzeba rozróżnić sprzedaż produktów działalności rolniczej od sprzedaży produktów, które zostały przez rolnika przetworzone.

Przykładowo sprzedaż ziemniaków, jabłek czy innych produktów w stanie nieprzetworzonym nie staje się automatycznie przychodem podlegającym PIT tylko dlatego, że rolnik prowadzi również RHD:

- Ma to ogromne znaczenie praktyczne.
- Nie można zatem przyjąć prostego założenia:
- RHD = pierwsze 100 000 zł bez podatku, a wszystko powyżej 100 000 zł opodatkowane.
- Limit 100 000 zł dotyczy określonych w ustawie o PIT przychodów ze sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy, spełniających warunki określone w art. 20 ust. 1c ustawy o PIT.

To jedno z najważniejszych rozróżnień, o którym powinien pamiętać rolnik rozpoczynający sprzedaż.

PRZETWARZANIE PRODUKTÓW – KIEDY POJAWIA SIĘ PIT?

Ustawodawca stworzył dla rolników szczególne rozwiązanie podatkowe dotyczące sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy.

Chodzi przykładowo o sytuację, w której z owoców powstają przetwory, z warzyw gotowy produkt spożywczy, a z produktów zwierzęcych – żywność przetworzona.

Przychody spełniające warunki określone w art. 20 ust. 1c ustawy o PIT zaliczane są do tzw. przychodów z innych źródeł.

Ustawodawca postawił jednak kilka warunków. Między innymi ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu użytych do produkcji danego produktu powinna stanowić co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody. To bardzo istotna zasada podatkowa.

Jeżeli rolnik produkuje np. sok, dżem czy inny przetwór, powinien być w stanie wykazać odpowiedni udział produktów pochodzących z własnego gospodarstwa.

Co istotne, za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się dla tych celów również m.in. mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy.

100 000 ZŁ PRZYCHODU BEZ PIT – NAJWIĘKSZA PREFERENCJA RHD

Jednym z najatrakcyjniejszych rozwiązań podatkowych związanych ze sprzedażą przetworzonej żywności przez rolników jest zwolnienie określone w art. 21 ust. 1 pkt 71a ustawy o PIT.

Zgodnie z nim przychody spełniające warunki określone w art. 20 ust. 1c ustawy o PIT są zwolnione z podatku dochodowego do kwoty 100 000 zł rocznie. Limit w tej wysokości obowiązuje od 2022 r. Warto zwrócić uwagę na jedno słowo: przychód.

Ustawodawca nie posługuje się tutaj pojęciem dochodu. Przychodem jest, w uproszczeniu, wartość sprzedaży przed pomniejszeniem jej o poniesione koszty.

Jeżeli więc rolnik uzyska 90 000 zł przychodu ze sprzedaży produktów objętych omawianym zwolnieniem, nie ma znaczenia, czy na opakowania, energię, przyprawy, transport i inne wydatki przeznaczył 10 000 zł, 30 000 zł czy 50 000 zł. Dla wykorzystania limitu zwolnienia podatkowego liczymy przychód, a nie dochód. To częsty błąd praktyczny.

PRZYKŁAD – SPRZEDAŻ PRZETWORÓW ZA 80 000 ZŁ

Rolnik posiada sad i produkuje z własnych owoców soki oraz przetwory. W ciągu roku uzyskał z kwalifikowanej sprzedaży przychód w wysokości 80 000 zł. Zakładamy, że spełnione zostały wszystkie pozostałe warunki wynikające z ustawy. Ponieważ przychód nie przekroczył 100 000 zł, może korzystać w całości ze zwolnienia z PIT:

- Przychód: 80 000 zł
- Kwota objęta zwolnieniem: 80 000 zł
- Podatek dochodowy: 0 zł.

Nie oznacza to jednak braku obowiązków dokumentacyjnych. Zwolnienie z podatku nie jest tym samym co zwolnienie z prowadzenia wymaganej ewidencji.

A CO, GDY SPRZEDAŻ PRZEKROCZY 100 000 ZŁ?

Przekroczenie limitu 100 000 zł nie oznacza, że cała sprzedaż nagle zostanie opodatkowana. To bardzo ważne. Jeżeli rolnik osiągnie np. 130 000 zł kwalifikowanego przychodu, pierwsze 100 000 zł może korzystać ze zwolnienia. Opodatkowaniu podlega nadwyżka ponad kwotę zwolnioną, czyli w tym przykładzie 30 000 zł.

Rolnik może w odniesieniu do takich przychodów skorzystać z preferencyjnego opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych według stawki 2%, jeżeli spełnia warunki przewidziane w przepisach.

Przy 130 000 zł przychodu wyglądałoby to zatem następująco:

- Przychód roczny: 130 000 zł
- Przychód zwolniony: 100 000 zł
- Nadwyżka: 30 000 zł
- Ryczałt 2% od 30 000 zł: 600 zł.

Efektywne obciążenie podatkiem dochodowym całej sprzedaży wynosi w takim przypadku zaledwie około 0,46%.

To pokazuje, jak atrakcyjne może być prawidłowo zorganizowane przetwórstwo produktów pochodzących z własnego gospodarstwa.

200 000 ZŁ SPRZEDAŻY NIE MUSI OZNACZAĆ WYSOKIEGO PODATKU

Rozważmy gospodarstwo, które znacznie rozwinęło sprzedaż i w ciągu roku uzyskało 200 000 zł kwalifikowanych przychodów.

Przy założeniu spełnienia warunków zwolnienia i zastosowania 2% ryczałtu:

- 100 000 zł – zwolnienie z PIT,
- 100 000 zł – przychód podlegający opodatkowaniu,
- 2% × 100 000 zł = 2 000 zł podatku.

Przy 200 000 zł przychodu podatek dochodowy może więc wynosić 2 000 zł.

Trzeba jednak podkreślić, że preferencyjne opodatkowanie nie działa automatycznie tylko dlatego, że producent zarejestrował RHD. Należy oddzielić przepisy dotyczące bezpieczeństwa żywności i samego RHD od warunków wynikających z ustawy podatkowej.

MINIMUM 50% WŁASNEGO PRODUKTU – WARUNEK, O KTÓRYM ŁATWO ZAPOMNIEĆ

Z podatkowego punktu widzenia jednym z najważniejszych warunków jest wspomniany już udział własnych produktów.

Ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu użytych do produkcji danego produktu musi stanowić co najmniej 50% tego produktu, przy czym nie uwzględnia się wody.

Rolnik może więc korzystać z produktów kupowanych z zewnątrz, np. niektórych przypraw czy innych składników, ale trzeba kontrolować proporcje wynikające z przepisów podatkowych.

W praktyce warto już na etapie opracowywania receptury produktu ustalić, czy spełnia ona warunek podatkowy.

Może się bowiem okazać, że produkt spełnia wymagania pozwalające na jego produkcję i sprzedaż w określonym modelu prawa żywnościowego, ale nie spełnia warunków pozwalających zastosować konkretne preferencje w PIT. Prawo żywnościowe i prawo podatkowe nie są w tym zakresie tym samym.

To jedna z najważniejszych zasad bezpiecznego prowadzenia RHD.

EWIDENCJA SPRZEDAŻY – PROSTY ZESZYT MOŻE MIEĆ OGROMNE ZNACZENIE

Rolnik chcący korzystać z preferencji podatkowych nie może zapominać o ewidencji sprzedaży.

Zgodnie z art. 20 ust. 1e ustawy o PIT podatnik osiągający omawiane przychody prowadzi odrębnie za każdy rok podatkowy ewidencję sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych.

Powinna ona zawierać co najmniej:

1. Numer kolejnego wpisu.
2. Datę uzyskania przychodu.
3. Kwotę przychodu.
4. Przychód narastająco od początku roku.
5. Liczbę i rodzaj przetworzonych produktów.

Dzienne przychody należy ewidencjonować w dniu sprzedaży. Nie musi to oznaczać skomplikowanego programu księgowego. Najważniejsza jest systematyczność i kompletność zapisów.

W praktyce szczególnie użyteczna jest kolumna „przychód narastająco". Dzięki niej rolnik od razu widzi, jaką część limitu 100 000 zł wykorzystał.

Jeżeli 30 czerwca przychód narastająco wynosi 75 000 zł, wiadomo już, że przy podobnej dynamice sprzedaży limit zostanie przekroczony w drugiej części roku. Można wtedy odpowiednio wcześniej przygotować się do rozliczania podatku.

RHD A ZATRUDNIANIE PRACOWNIKÓW

Kolejnym warunkiem podatkowym jest sposób organizacji produkcji.

Co do zasady przetwarzanie produktów roślinnych i zwierzęcych oraz ich sprzedaż objęte szczególnym rozwiązaniem z art. 20 ust. 1c ustawy o PIT nie mogą odbywać się przy zatrudnieniu osób na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło ani innych umów o podobnym charakterze.

Ustawa przewiduje jednak wyjątki dotyczące określonych czynności. Należą do nich m.in. ubój zwierząt rzeźnych i obróbka poubojowa, w tym rozbiór, podział i klasyfikacja mięsa, przemiał zbóż, wytłoczenie oleju lub soku oraz sprzedaż podczas wystaw, festynów, targów i kiermaszy.

Rolnik planujący rozwój produkcji powinien więc zwrócić szczególną uwagę na moment, w którym skala przedsięwzięcia wymaga zatrudnienia pracowników. Może to mieć konsekwencje nie tylko organizacyjne, ale również podatkowe.

SPRZEDAŻ DO RESTAURACJI I SKLEPÓW

RHD nie musi oznaczać wyłącznie sprzedaży klientowi, który przyjeżdża do gospodarstwa po ser, sok czy wędlinę.

Przepisy umożliwiają również dostawy do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego, np. sklepów czy restauracji. W takim przypadku należy jednak pamiętać o ograniczeniach wynikających z przepisów dotyczących RHD, w tym o limitach ilościowych dla dostaw do takich zakładów.

Inaczej uregulowana jest sprzedaż bezpośrednio konsumentom końcowym – może odbywać się na terytorium całego kraju bez limitów ilościowych przewidzianych dla dostaw do zakładów detalicznych.

Dla rolnika oznacza to możliwość budowania kilku kanałów sprzedaży jednocześnie: sprzedaży w gospodarstwie, na targowisku, jarmarkach, poprzez zamówienia klientów oraz współpracy z lokalną gastronomią czy handlem detalicznym.

PODATEK DOCHODOWY TO NIE TO SAMO CO VAT

Kolejnym częstym błędem jest łączenie PIT i VAT. To dwa odrębne podatki. Fakt, że rolnik korzysta ze zwolnienia do 100 000 zł w podatku dochodowym, nie przesądza automatycznie o sposobie rozliczania VAT.

W VAT istotny może być m.in. status rolnika ryczałtowego albo podatnika VAT czynnego. Co istotne, definicja produktów rolnych w ustawie o VAT obejmuje również towary, o których mowa w art. 20 ust. 1c i 1d ustawy o PIT.

Dlatego przed rozpoczęciem większej sprzedaży warto przeanalizować sytuację równolegle w trzech obszarach:

- PIT – VAT – wymagania dotyczące RHD i bezpieczeństwa żywności.

Spełnienie warunków w jednym z nich nie oznacza automatycznie spełnienia warunków w pozostałych.

CZY RHD WYMAGA ZAŁOŻENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ?

Jedną z podstawowych zalet RHD jest możliwość prowadzenia sprzedaży w przewidzianych prawem ramach bez konieczności tworzenia klasycznego przedsiębiorstwa tylko dlatego, że rolnik przetwarza i sprzedaje własną żywność. Nie oznacza to jednak działalności „bez żadnych formalności".

Przed rozpoczęciem sprzedaży konieczna jest odpowiednia rejestracja działalności związanej z produkcją żywności.

W przypadku produktów pochodzenia zwierzęcego oraz tzw. żywności złożonej właściwa jest Inspekcja Weterynaryjna. W przypadku produktów pochodzenia roślinnego właściwym organem jest Państwowa Inspekcja Sanitarna. Jeżeli gospodarstwo produkuje różny asortyment obejmujący obie grupy, może być konieczna rejestracja we właściwych organach obu inspekcji.

Trzeba również pamiętać o wymaganiach dotyczących bezpieczeństwa żywności, higieny, znakowania produktów oraz oznakowania miejsca sprzedaży.

RHD – trzy limity, których nie należy ze sobą mylić

W praktyce rolnicy często pytają: „Jaki jest limit w RHD?".

Problem polega na tym, że nie istnieje jeden uniwersalny „limit RHD".

Trzeba rozróżnić co najmniej trzy rodzaje ograniczeń:

Po pierwsze – limit podatkowy 100 000 zł. Jest to kwota przychodu korzystającego ze zwolnienia w PIT przy spełnieniu ustawowych warunków.

Po drugie – limity ilościowe żywności, które mogą mieć zastosowanie przy dostawach w ramach RHD do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego. Są one określane według rodzaju żywności.

Po trzecie – mogą występować odrębne limity i warunki wynikające z innych przepisów podatkowych, np. dotyczących VAT czy obowiązku stosowania kasy rejestrującej.

Przekroczenie jednego limitu nie oznacza więc automatycznie przekroczenia pozostałych. To szczególnie ważne przy planowaniu rozwoju gospodarstwa.

Przychód 100 000 zł to nie „maksymalna sprzedaż RHD"

To mit, który warto szczególnie mocno podkreślić. 100 000 zł nie jest maksymalnym obrotem, jaki rolnik może osiągnąć w RHD. Jest to limit zwolnienia określonych przychodów z podatku dochodowego.

Rolnik może uzyskać większy przychód. Powstają wtedy określone konsekwencje podatkowe, ale samo przekroczenie 100 000 zł nie oznacza automatycznie zakazu dalszej sprzedaży.

To bardzo istotne dla gospodarstw, które rozwijają własną markę i zaczynają osiągać przychody znacznie przekraczające poziom 100 000 zł.

Nie należy sztucznie hamować dobrze rozwijającego się przedsięwzięcia wyłącznie ze strachu przed podatkiem – szczególnie gdy nadwyżka może korzystać z bardzo niskiej stawki ryczałtu.

RHD JAKO ELEMENT EKONOMII GOSPODARSTWA

Rolniczy handel detaliczny warto postrzegać szerzej niż tylko jako dodatkową możliwość sprzedaży kilku słoików przetworów.

Dla części gospodarstw może być elementem świadomej strategii ekonomicznej.

Załóżmy, że kilogram surowca sprzedawanego do skupu przynosi rolnikowi kilka złotych. Po przetworzeniu, zapakowaniu i sprzedaży bezpośrednio konsumentowi jego wartość może wzrosnąć kilkukrotnie.

Oczywiście pojawiają się dodatkowe koszty: energia, urządzenia, opakowania, etykiety, transport, badania, marketing i czas pracy. Rolnik przejmuje jednak marżę, która wcześniej pozostawała na kolejnych etapach łańcucha dostaw.

Właśnie dlatego krótkie łańcuchy dostaw mogą być szczególnie interesujące dla małych i średnich gospodarstw, które nie zawsze są w stanie konkurować skalą produkcji, ale mogą konkurować jakością, lokalnym pochodzeniem, tradycją i bezpośrednią relacją z klientem.

NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA PRZED ROZPOCZĘCIEM SPRZEDAŻY

Rolnik planujący RHD powinien odpowiedzieć sobie na kilka podstawowych pytań:

Co będę sprzedawał?

Produkt nieprzetworzony czy przetworzony?

Skąd będą pochodziły składniki?

Czy spełnię podatkowy warunek odpowiedniego udziału produktów z własnej uprawy, hodowli lub chowu?

Komu będę sprzedawał?

Bezpośrednio konsumentom czy również sklepom i restauracjom?

Jakiego przychodu spodziewam się w ciągu roku?

Czy zbliżę się do 100 000 zł przychodu objętego zwolnieniem?

Jak będę prowadził ewidencję?

Czy każdego dnia będę znał wartość przychodu oraz przychód narastająco od początku roku?

Jaki mam status w VAT?

Czy jestem rolnikiem ryczałtowym, czy podatnikiem VAT czynnym?

Dopiero odpowiedzi na te pytania pozwalają prawidłowo zaplanować podatki.

RHD – DUŻA SZANSA, ALE POD WARUNKIEM ZNAJOMOŚCI ZASAD

Rolniczy handel detaliczny jest jednym z ciekawszych rozwiązań pozwalających rolnikom uczestniczyć w krótkim łańcuchu dostaw i zwiększać wartość produktów wytwarzanych w gospodarstwie.

Z podatkowego punktu widzenia system jest bardzo korzystny. Możliwość zastosowania zwolnienia do 100 000 zł przychodu rocznie, a następnie – przy spełnieniu odpowiednich warunków – 2-procentowego ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, może sprawić, że obciążenie podatkiem dochodowym pozostanie niewielkie nawet przy stosunkowo wysokiej sprzedaży.

NIE NALEŻY JEDNAK SPROWADZAĆ CAŁEGO RHD DO JEDNEGO LIMITU.

Najpierw trzeba ustalić, czy sprzedawany produkt jest produktem działalności rolniczej, czy produktem przetworzonym. Następnie należy sprawdzić warunki z ustawy o PIT, w tym pochodzenie produktów użytych do przetwarzania oraz zasady zatrudniania. Kolejnym krokiem jest prawidłowa ewidencja sprzedaży i kontrolowanie przychodu narastająco od początku roku.

Oddzielnie należy przeanalizować VAT, kasę fiskalną oraz przepisy sanitarne i weterynaryjne.

Dobrze zorganizowany RHD może być czymś znacznie więcej niż dodatkową sprzedażą w gospodarstwie. Może stać się ważnym źródłem dochodów rodziny rolniczej i sposobem na uniezależnienie części gospodarstwa od cen narzucanych przez skupy oraz dużych odbiorców.

W krótkim łańcuchu dostaw największa zmiana polega bowiem na tym, że rolnik przestaje być wyłącznie producentem surowca. Staje się producentem gotowej żywności, jej sprzedawcą i właścicielem własnej marki. A prawidłowe wykorzystanie preferencji podatkowych sprawia, że znacznie większa część wartości wytworzonego produktu może pozostać właśnie w gospodarstwie.

Artykuł ma charakter informacyjny i uwzględnia stan prawny na sierpień 2026 r. Ze względu na różnice pomiędzy rodzajami produkcji, statusem podatnika VAT, sposobem sprzedaży oraz charakterem przetwarzania, przed rozpoczęciem działalności zasadne jest przeanalizowanie indywidualnej sytuacji gospodarstwa.

Źródła:
Opracowanie własne

POZNAJ CHOROBĘ

GŁOWNIA GUZOWATA KUKURYDZY CORAZ GROŹNIEJSZA

Głownia guzowata kukurydzy – Ustilago maydis (D.C.) Corda

Jest to jedna z najbardziej znanych chorób kukurydzy, która pojawia się w nasileniu epidemicznym co kilka lat. Występuje na plantacjach kukurydzy, powodując straty w plonach od 3,5% do 10% w zależności od warunków agrotechnicznych. Największe jej nasilenie występuje w rejonach cieplejszych, w uprawach na piaszczystych glebach przy ograniczonej ilości wody. Wykazano, że grzyb Ustilago maydis nie wytwarza groźnych dla ludzi i zwierząt mikotoksyn, a także nie wpływa na pogorszenie się walorów smakowych kiszonki. Szkodliwość tej choroby polega na zmniejszeniu wartości pokarmowej paszy otrzymywanej z porażonych roślin (mniej energii i białka) oraz gorszej zdolności fermentacyjnej.

DOROTA PIĘKNA-PATERCZYK, LIDIA SPYCHALSKA | SPECJALISTKI DS. PRODUKCJI ROŚLINNEJ

OBJAWY CHOROBY:

Głownia guzowata występuje na roślinach kukurydzy od fazy 4 do 7 liści (faza BBCH 14-17). Przy wczesnym porażeniu pierwsze objawy chorobowe można zaobserwować na blaszkach liściowych w postaci małych, pomarszczonych guzków ułożonych wzdłuż nerwów. Objawy głowni na liściach spotyka się najczęściej w miejscu żerowania larw ploniarki zbożówki. W późniejszym okresie narośla pojawiają się także na łodygach i kolbach, a czasami tworzą się na korzeniach podporowych. Druga generacja poraża młode łodygi, wiechy i kolby w okresie wiechowania i kwitnienia roślin. Porażenie przez głownię powoduje brak ziarna w środkowej lub górnej części łodygi albo kolby. Trzecia generacja głowni opanowuje najczęściej czubki kolb lub pojedyncze ziarniaki, powodując najmniejsze szkody. Objawami głowni guzowatej są guzowate narośla różnego kształtu i wielkości na wszystkich częściach rośliny, a czasem na korzeniach wystających ponad powierzchnię. Wielkość narośli jest zmienna, począwszy od kilku milimetrów aż do kilkunastu centymetrów, a ich waga od kilku miligramów do nawet kilku kilogramów. Narośla początkowo są białe, lecz w miarę dojrzewania ciemnieją i stają się srebrzystoszare a później czarnobrązowe. Pod delikatną błonką okrywającą guzy znajduje się początkowo mazista, a później sucha i zbita masa ciemnobrunatnych zarodników. Rośliny porażone we wczesnych fazach rozwojowych często wytwarzają pędy boczne, które nie zawiązują kolb.

ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE:

Większe nasilenie głowni guzowatej notuje się w latach charakteryzujących się wysokimi temperaturami i niewielkimi opadami deszczu, zwłaszcza na plantacjach prowadzonych w monokulturze, na których w latach wcześniejszych zanotowano pojawienie się choroby. Rozprzestrzenianiu się patogena w łanie sprzyja mała rozstawa rzędów, żerowanie szkodników zwłaszcza ploniarki zbożówki, mszyc i wciornastków, a także uszkodzenia tkanek powodowane przez zabiegi pielęgnacyjne lub czynniki pogodowe. Najbardziej narażone na porażenie są te części roślin, w których zachodzą liczne podziały komórkowe, czyli tam, gdzie ściany komórkowe są bardzo cienkie. Po stwierdzeniu licznego pojawienia się choroby, należy uprawiać kukurydzę w płodozmianie, uwzględniającym co najmniej 3-4 letnią przerwę w jej wysiewie na tym samym stanowisku. Należy nabywać kwalifikowany materiał siewny o wysokiej zdolności i energii kiełkowania, wolnej od zarodników grzybów. Dobierać do uprawy te odmiany kukurydzy, które charakteryzują się mniejszą podatnością na porażenie przez głownię kukurydzy, a także szkodniki. Ponadto takie odmiany powinny charakteryzować się szybkim wzrostem początkowym. Stosować wczesny siew w glebę dostatecznie ogrzaną, a także stosować zbilansowane nawożenie i dokładnie rozdrabniać oraz głęboko przeorać resztki pożniwne. W metodzie chemicznej wysiewać kwalifikowany materiał siewny zabezpieczony przez hodowcę lub dystrybutora jedną z zarejestrowanych zapraw fungicydowych. ■

Źródła:

Kukurydza. Identyfikacja agrofagów i niedoborów pokarmowych oraz innych czynników – publikacja zbiorowa pod redakcją P. Beresia.

Poradnik sygnalizatora ochrony kukurydzy – A. Tratwal, P. Bereś

Atlas chorób roślin rolniczych – M. Korbas, E. Jajor, J. Horoszkiewicz-Janka, J. Danielewicz

Atlas chorób roślin rolniczych dla praktyków – M. Korbas, T. Czubiński, J. Horoszkiewicz-Janka, E. Jajor, J. Danielewicz

Rolniczy atlas chorób – G.Hołubowicz-Kliza

CHARAKTERYSTYKA I PROCES TECHNOLOGICZNY PRODUKCJI SOKÓW OWOCOWYCH I WARZYWNYCH

Owoce i warzywa są istotnym elementem codziennej diety. Dostarczają organizmowi wielu cennych składników odżywczych i substancji biologicznie aktywnych, w tym: witamin, składników mineralnych, błonnika pokarmowego oraz polifenoli czy karotenoidów.

JUSTYNA SZCZEPAŃSKA-STOLARCZYK | INSTYTUT BIOTECHNOLOGII PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO IM. PROF. WACŁAWA DĄBROWSKIEGO – PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Operacja dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Operacja organizowana przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Składniki te przyczyniają się do prawidłowego funkcjonowania organizmu, przykładowo błonnik pokarmowy wspiera prawidłową pracę przewodu pokarmowego oraz sprzyja uczuciu sytości, witaminy uczestniczą m.in. w prawidłowym funkcjonowaniu układu odpornościowego i ochronie komórek przed stresem oksydacyjnym, z kolei związki bioaktywne związane są z modulowaniem procesów oksydacyjnych i zapalnych. Liczne badania wskazują, że spożycie owoców i warzyw wiąże się z niższym ryzykiem chorób układu sercowo-naczyniowego [1].

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) rekomenduje, aby dzienne spożycie owoców oraz warzyw stanowiło nie mniej niż 400 g i było podzielone na pięć porcji, a jedną z nich może być szklanka soku (ok 200 ml) [2, 3]. Wartość żywieniowa soków, szczególnie tych tzw. bezpośrednich (NFC, ang. Not From Concentrate), a nie odtworzonych z soku zagęszczonego (FC, ang. From Concentrate) jest zbliżona do surowców, z których zostały wyprodukowane. Sok NFC, ze względu na prawie identyczną zawartość cukrów jak w surowcu, cechuje podobna wartość kaloryczna i tylko nieco mniejsza zawartość błonnika pokarmowego [4].

SPOŻYCIE SOKÓW, PREFERENCJE KONSUMENTÓW

Według danych Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Soków Owocowych (AIJN) Polska zajmuje drugie miejsce w Europie pod względem spożycia soków i nektarów w przeliczeniu na osobę. Wyższe spożycie odnotowuje się jedynie w Niemczech, natomiast za Polską znajdują się Francja, Hiszpania i Włochy [5]. Według danych AIJN, spożycie soków i nektarów w Polsce w 2018 r. wynosiło 21,3 l na osobę rocznie, podczas gdy średnia dla Unii Europejskiej kształtowała się na poziomie 17,9 l [8].

Przez wiele lat największą popularnością wśród polskich konsumentów cieszył się sok pomarańczowy, a kolejne miejsca zajmowały sok jabłkowy oraz soki wieloowocowe. Według doniesień branżowych w ostatnim okresie zaobserwowano zmianę preferencji smakowych – sok jabłkowy stał się najczęściej wybieranym smakiem, tym samym wyprzedzając sok pomarańczowy [5].

PRODUKCJA KRAJOWA SOKÓW

W latach 2015–2022 produkcja soków zagęszczonych w Polsce charakteryzowała się znaczną zmiennością – jej wielkość wynosiła od 217 tys. ton do szacunkowo około 430 tys. ton w 2022 r. Wahania te wynikały przede wszystkim ze zmian wielkości plonów i zbiorów owoców oraz warzyw, a także sposobów ich wykorzystania w przetwórstwie. Na ogólny poziom produkcji soków zagęszczonych i jego zmienność największy wpływ miała produkcja zagęszczonego soku jabłkowego, który stanowi dominującą pozycję w tej grupie produktów.

W analizowanym okresie obserwowano również wzrost produkcji soków. W 2022 r. osiągnęła ona około 1 mld litrów, co oznacza wzrost o około 60% w porównaniu z 2015 r. Głównym czynnikiem tej zmiany było zwiększenie produkcji soku jabłkowego, która w 2022 r. wyniosła około 430 mln litrów. W rezultacie soki jabłkowe odpowiadały za około 43% całkowitej produkcji soków w Polsce [13].

DEFINICJE SOKÓW

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi [10] sok owocowy jest wyrobem zdolnym do fermentacji, lecz niesfermentowanym, otrzymanym z jadalnych części zdrowych, dojrzałych, świeżych lub schłodzonych lub zamrożonych owoców jednego lub większej liczby gatunków. Produkt powinien posiadać barwę, smak i zapach charakterystyczne dla soku z owoców, z których został wytworzony.

Sok owocowy odtworzony z zagęszczonego soku owocowego jest produktem otrzymywanym z zagęszczonego soku owocowego przez: odtworzenie udziału wody usuniętej w procesie zagęszczania soku oraz ewentualne wprowadzenie aromatu, a także – jeżeli jest to wskazane – miazgi i komórek miąższu usuniętych z soku, lecz odzyskanych w procesie wytwarzania danego soku lub soku z owoców tego samego gatunku. Zarówno w przypadku soku, jak i soku odtworzonego z zagęszczonego soku dozwolone jest mieszanie soku lub zagęszczonego soku z przecierem owocowym lub zagęszczonym przecierem owocowym.

Przepisy prawne regulują również definicję zagęszczonego soku owocowego, który jest wyrobem otrzymanym z jednego lub większej liczby gatunków owoców przez usunięcie części zawartej w nich wody metodami fizycznymi. Z kolei sok w proszku jest produktem otrzymanym z jednego lub większej liczby gatunków owoców przez usunięcie prawie całej zawartej w nich wody metodami fizycznymi.

ZMIANY PRAWNE

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1438 z dnia 14 maja 2024 r oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 lipca 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej soków i nektarów owocowych [11, 12] wprowadziły zmiany w dotychczasowych regulacjach dotyczących soków owocowych, obejmujące m.in. nowe kategorie produktów o obniżonej zawartości cukrów. W przypadku tych soków zawartość naturalnie występujących cukrów musi być obniżona o co najmniej 30% w porównaniu z sokiem wyjściowym. Ich produkcja wymaga zastosowania odpowiednich metod redukcji zawartości cukrów,

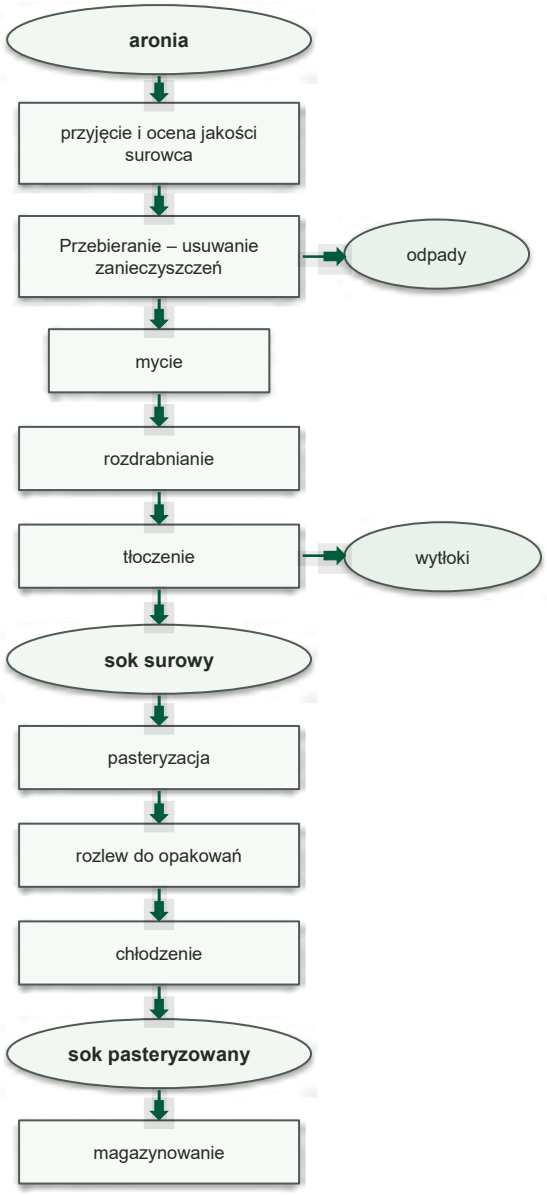
zgodnie z obowiązującymi wymaganiami. Przepisy te mają zastosowanie od 14 czerwca 2026 r.

RODZAJE SOKÓW

Soki owocowe i warzywne można podzielić ze względu na zastosowaną technologię produkcji na dwie podstawowe grupy:

- NFC (ang. Not From Concentrate) – soki nieotrzymywane z soku zagęszczonego, produkowane bezpośrednio z owoców lub warzyw poprzez wyciskanie lub tłoczenie.
- FC (ang. From Concentrate) – soki odtworzone z soku zagęszczonego, otrzymywanego przez usunięcie części wody z soku surowego. Podczas produkcji soku gotowego do spożycia do zagęszczonego soku dodaje się wodę w ilości niezbędnej do jego odtworzenia oraz naturalne aromaty, które zostały utracone podczas jego zagęszczania [6, 7, 9].

Innym kryterium podziału soków owocowych i warzywnych jest ich wygląd i konsystencja. Pod tym względem wyróżnia się soki klarowne, naturalnie mętne oraz przecierowe.

Schemat 1. Proces technologiczny produkcji soku NFC z aronii

Należy jednak zaznaczyć, że jest to podział technologiczny, a nie formalna klasyfikacja określona w obowiązujących przepisach prawnych.

Soki przecierowe: charakteryzują się półpłynną konsystencją, wynikającą z obecności rozdrobnionego miąższu owoców i/lub warzyw. Dzięki zachowaniu znacznej części tkanek roślinnych zawierają najwięcej błonnika pokarmowego, a ich gęstsza konsystencja sprzyja większemu uczuciu sytości.

Soki naturalnie mętne: zawierają cząstki tkanek owoców lub warzyw, z których zostały otrzymane, co nadaje im charakterystyczny, nieprzejrzysty wygląd, zbliżony do naturalnego soku wyciśniętego z owoców lub warzyw.

Soki klarowne: charakteryzują się wysoką przejrzystością, uzyskiwaną w wyniku dodatkowych procesów technologicznych mających na celu usunięcie zawieszonych cząstek tkanki roślinnej, takich jak depektynizacja, filtracja, klarowanie. W przypadku soków otrzymywanych z soku zagęszczonego proces produkcji obejmuje również zagęszczanie, a następnie odtworzenie soku. W rezultacie soki klarowne nie zawierają cząstek miąższu, a tym samym cechują się najmniejszą zawartością pektyn i innych frakcji błonnika pokarmowego [7].

PROCES TECHNOLOGICZNY PRODUKCJI SOKÓW

Proces technologiczny produkcji soków owocowych i warzywnych rozpoczyna się od przygotowania surowca, obejmującego usuwanie zanieczyszczeń, przebieranie i mycie. Na tym etapie usuwa się uszkodzone, nadgniłe lub wykazujące oznaki zepsucia owoce i warzywa. W zależności od rodzaju surowca konieczne może być również usunięcie szypułek, pestek, gniazd nasiennych lub innych części niejadalnych.

Przygotowany surowiec poddaje się rozdrabnianiu, które ułatwia uwalnianie soku z surowca podczas tłoczenia. W przypadku niektórych owoców, np. jabłek, rozdrobniona miazga może być poddawana obróbce enzymatycznej z wykorzystaniem preparatów zawierających pektynazy. Rozkład pektyn ułatwia oddzielanie soku od części stałych surowca i zwiększa wydajność tłoczenia soku.

Dalszy przebieg procesu zależy od tego, czy sok jest otrzymywany bezpośrednio z owoców lub warzyw, czy odtwarzany z zagęszczonego soku. W produkcji soków NFC sok po procesie tłoczenia poddaje się pasteryzacji i pakowaniu.

W produkcji soków FC stosuje się dodatkowo depektynizację, filtrację i klarowanie, a następnie zagęszczanie, najczęściej poprzez odparowanie części wody. Zagęszczony sok jest odtwarzany poprzez dodatek wody w niezbędnej objętości do odtworzenia soku o składzie odpowiadającym sokowi bezpośrednio otrzymanemu z danego surowca. Możliwe jest dodanie również naturalnych aromatów, które zostały utracone podczas jego zagęszczania. Ostatnim etapem produkcji soków FC jest pasteryzacja i pakowanie. Warto wspomnieć, iż w warunkach przemysłowych możliwe jest stosowanie rozlewu na gorąco lub pakowania aseptycznego.

Produkcja soków w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) przebiega z wykorzystaniem urządzeń dostosowanych do skali produkcji i możliwości technicznych gospodarstwa. W praktyce obejmuje ona przygotowanie, mycie i rozdrabnianie surowca, następnie tłoczenie soku oraz pasteryzację i pakowanie. Do tłoczenia soku można stosować m.in. prasy hydrauliczne, natomiast pasteryzację można przeprowadzać z wykorzystaniem pasteryzatorów, kotłów lub też – w przypadku bardzo małej skali – garnków. Sok może być pasteryzowany zarówno przed rozlewem, jak i po napełnieniu opakowań. Należy jednak pamiętać, że proces pasteryzacji ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa mikrobiologicznego

produktu, dlatego parametry procesu, przede wszystkim temperatura i czas pasteryzacji, powinny być odpowiednio dobrane i kontrolowane. Jednocześnie obróbka cieplna wpływa na właściwości sensoryczne soku, w tym barwę, zapach i smak, a także na zawartość składników szczególnie wrażliwych na działanie wysokiej temperatury.

PODSUMOWANIE

Soki owocowe i warzywne stanowią cenne uzupełnienie codziennej diety, dostarczając organizmowi niezbędnych witamin, składników mineralnych, błonnika oraz substancji bioaktywnych. Na polskim rynku istotną pozycję zajmują soki jabłkowe, cieszące się dużym zainteresowaniem wśród konsumentów.

O jakości gotowego produktu decyduje zarówno jakość surowca, jak i prawidłowy przebieg procesu technologicznego, które wpływają zarówno na zachowanie jego właściwości odżywczych i sensorycznych, jak również na bezpieczeństwo mikrobiologiczne.

Źródła:

1. Olędzki R., Harasym J. (2016). Choroby układu sercowo-naczyniowego (CVD) – prewencyjna i terapeutyczna rola polifenoli zawartych w diecie. Choroby cywilizacyjne i społeczne XXI w. – przegląd i badania, 47.

2. World Health Organization (WHO) (2003). Diet, nutrition and the prevention of chronic diseases. Report of a Joint WHO/FAO Expert Consultation. WHO Technical Report Series, No. 916. Geneva: World Health Organization. Dostęp: https://whqlibdoc.who.int/trs/WHO_TRS_916.pdf.

3. World Health Organization (WHO) (2008). European Action Plan for Food and Nutrition Policy 2007–2012. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.

4. Gwóźdź E., Gębczyński P. (2015). Prozdrowotne właściwości owoców, warzyw i ich przetworów. Postępy Fitoterapii, 16(4), 268–271.

5. Wiadomości Spożywcze (2025). Raport napojowy 2025. Polacy wydają na te produkty niemal 28 mld zł rocznie. Dostęp: https://wiadomoscispozywcze.pl/artykuly/15213/raport-napojowy-2025-polacy-wydaja-na-te-produkty-niemal-28-mld-z-rocznie/.

6. Trojanowicz P. (2015). Dynamiczny rozwój rynku soków NFC w Polsce. Przemysł Fermentacyjny i Owocowo-Warzywny, 7–8, 4–9.

7. Krajowa Unia Producentów Soków (KUPS) (2016). Soki. Materiały informacyjne. Dostęp: https://www.kups.org.pl/materialy-do-pobrania-242 (dostęp: 14.05.2022).

8. AIJN (2018). Liquid Fruit Market Report.

9. Apetyt na Polskie. Soki – rodzaje i proces produkcji. Dostęp: https://apetytnapolskie.com/soki-rodzaje-i-proces-produkcji/.

10. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej soków i nektarów owocowych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 998, z późn. zm.).

11. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1438 z dnia 14 maja 2024 r. zmieniająca dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/110/WE w sprawie miodu, 2001/112/WE odnoszącą się do soków owocowych i niektórych podobnych produktów przeznaczonych do spożycia przez ludzi, 2001/113/WE odnoszącą się do dżemów owocowych, galaretek i marmolady oraz słodzonego przecieru z kasztanów przeznaczonych do spożycia przez ludzi oraz 2001/114/WE odnoszącą się do niektórych rodzajów mleka konserwowanego częściowo lub całkowicie odwodnionego przeznaczonego do spożycia przez ludzi.

12. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 lipca 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej soków i nektarów owocowych.

13. Szczepaniak I., Nosecka B. (2023). Sektor soków zagęszczonych i pitnych w Polsce. Przemysł Spożywczy, 77(6), 5–10.

WALORY ŻYWNOŚCI EKOLOGICZNEJ, OZNAKOWANIE I ROZPOZNAWANIE PRODUKTÓW EKOLOGICZNYCH

Termin „żywność ekologiczna”, choć bywa różnie rozumiany, jest intuicyjnie kojarzony z pozytywnym oddziaływaniem na kondycję zdrowotną konsumenta. Wskazują na to zarówno badania prowadzone od kilkunastu lat w ośrodkach naukowych, jak i opinie zbierane przez agencje sondażowe.

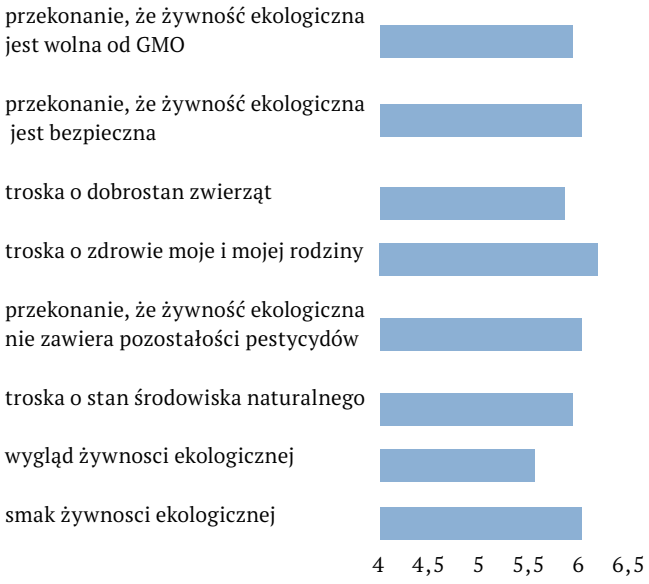
DR INŻ. URSZULA SOŁTYSIAK | RZECZNIK POLSKIEJ IZBY ŻYWNOŚCI EKOLOGICZNEJ

Operacja dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Operacja realizowana przez Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

MOTYWY ZAKUPU ŻYWNOŚCI EKOLOGICZNEJ

Rozbudowane wymogi prawne ekologicznej produkcji, w odbiorze konsumentów sprowadzają się do eliminacji syntetycznych nawozów, pestycydów, dodatków paszowych, regulatorów metabolizmu i GMO oraz zapewnienia dobrostanu zwierząt, wspierania bioróżnorodności i ochrony środowiska przyrodniczego. Ekorolnicze środki produkcji pochodzenia naturalnego nie zaburzające równowagi przyrodniczej umożliwiają zrównoważony rozwój roślin i zwierząt, co w konsekwencji przekłada się na wysoką jakość biologiczną surowców rolniczych.

Skala 7-stopniowa, gdzie 1 = zdecydowanie nieważne, a 7 = zdecydowanie ważne. Opracowanie SGGW, zlecone przez MRiRW w 2019 r., 1030 respondentów

Te wysokie noty zawdzięczamy przebiciu się rolnictwa ekologicznego do świadomości społecznej, mimo znikomej promocji jego zasad i kryteriów. Ponieważ ten system produkcji żywności jest objęty unijną regulacją prawną od 35 lat (pod trzema równoważnymi nazwami: ekologiczne = biologiczne = organiczne), przystąpienie Polski do UE w 2004 r. ucięło krajowe spory o jego definicję i zasadność. A definicja żywności ekologicznej określa ją jako produkty pochodzące z systemu rolnictwa ekologicznego, którego praktyki zatwierdzone są w przepisach prawnych (obecnie rozporządzenie UE 2018/848).

Co więcej, kryteria rolnictwa ekologicznego obejmują nie tylko produkcję surowców rolno-spożywczych, ale także ich przetwórstwo, gdyż chodzi o zachowanie biologicznych walorów surowców, a nie tłumienie ich sztucznymi dodatkami. Do utrwalania, konserwowania oraz do wytwarzania produktów wieloskładnikowych można stosować około 50 dodatków technologicznych (jak drożdże, proszek do pieczenia, kwas mlekowy i cytrynowy i in.), co stanowi około 20% puli środków używanych w konwencjonalnym przetwórstwie żywności w UE. Niedozwolone są syntetyczne konserwanty, barwniki, aromaty, wzmacniacze smaku, antykoagulanty, stabilizatory, emulgatory, substancje przeciwpieniące ani spieniające, powlekające i wiele innych.

Ochrona prawna żywności ekologicznej rozciąga się na monitorowanie obrotu handlowego, by przeciwdziałać jej fałszowaniu. Także produkty ekologiczne importowane z krajów trzecich (spoza UE), jak kawa, herbata, kakao, ryż, cytrusy, banany i in. muszą spełniać unijne wymogi rolnictwa ekologicznego, by trafić na nasze stoły.

SZCZEGÓLNE WALORY ŻYWNOŚCI EKOLOGICZNEJ

Czy przekonanie o wyższej wartości żywieniowej produktów ekologicznych, mimo braku jasnego stanowiska oficjalnej nauki, jest uzasadnione? Czy różnice między żywnością konwencjonalną a ekologiczną sprowadzają się do braku pozostałości agrochemikaliów i niedozwolonych dodatków technologicznych w tej drugiej? Nie, przecież w produkcji żywności konwencjonalnej, dla szerokich rzesz ludności, nie powinny występować resztki obcych substancji, które powinny się rozłożyć przed pozyskaniem produktów konsumpcyjnych.

Badania analityczne wykazują, że w roślinnych produktach ekologicznych z reguły stwierdza się większą zawartość suchej masy (czyli mniej wody) i często wyższe poziomy niektórych witamin i soli mineralnych, a także polifenoli, o działaniu przeciwutleniającym. W ekologicznych produktach pochodzenia zwierzęcego jest także mniej wody, więcej kwasów omega-3, często więcej żelaza. Do takich wniosków doszli autorzy naukowych metaanaliz, czyli słynnych przeglądów kilkuset publikacji z tego zakresu, publikowanych przez British Journal of Nutrition w latach 2014 i 2016.

Ale produkty rolnictwa ekologicznego to nie tylko brak pozostałości agrochemikaliów, (w produktach ekologicznych, wytworzonych bez udziału niedozwolonych agrochemikaliów, mogą pojawić się ich śladowe ilości (wg EFSA, 2016: 1,2%) powodowane przez zniesienia z pól konwencjonalnych. Nie można też wykluczyć świadomego zastosowania ,,chemii", choć wykrycie oszustwa skutkuje utratą certyfikatu i wycofaniem produktu z rynku, na koszt dostawcy) nie tylko wysoka wartość odżywcza i obecność związków bioaktywnych (jak polifenole), czyli zrównoważony skład biochemiczny ukształtowany naturalnie, bez ingerencji technologicznej. To także tajemnicza moc biologiczna, której „wzoru chemicznego" dotąd nie znamy, uformowana siłami natury.

Oddziaływanie pokarmów na organizm konsumenta nie sprowadza się do dostarczania składników energetycznych i budulcowych, witamin i soli mineralnych. Przykłady pozytywnego wpływu pokarmów ekologicznych na zdrowie konsumentów, jak dowodzą obszerne badania ankietowe prowadzone m.in. we Francji, Niemczech, Niderlandach wskazują, że działają one prozdrowotnie. Nie potrafimy „zmierzyć" tych właściwości, nawet nie wiemy, jaka jest ich natura – czy to subtelne, jeszcze niezidentyfikowane substancje, czy może oddziaływanie bioenergetyczne – ale wiemy, że ten szczególny potencjał żywności powstaje w trakcie niewymuszonych procesów biologicznych.

Szkoda, że w Polsce kwestia wpływu żywności ekologicznej na zdrowie konsumentów to temat tabu. Wolno mówić ogólnikowo o żywności wysokiej jakości (cokolwiek to znaczy), ale o jej prozdrowotnym oddziaływaniu – już nie... Tymczasem to właśnie troska o zdrowie skłania ekokonsumentów do zakupu żywności ekologicznej, droższej nieraz dwukrotnie od produktów konwencjonalnych.

JAK ROZPOZNAĆ CERTYFIKOWANE PRODUKTY EKOLOGICZNE?

Szczególna jakość wynikająca ze sposobu produkcji naśladującego przyrodę, nie manifestuje się na powierzchni. Jednoznaczne oznakowanie produktów wytworzonych i przetworzonych wg kryteriów rolnictwa ekologicznego jest niezbędne, by wyróżnić je z masy innych artykułów na regałach sklepowych. Po kilkunastu latach dowolności w ilustrowaniu statusu produktów ekologicznych, Komisja Europejska, w trybie konkursu znak graficzny, a potem publicznego internetowego głosowania, zatwierdziła logo żywności ekologicznej. Wizerunek 12 białych gwiazdek uformowanych w kształcie liścia na jasnozielonym tle, niosący dwa przesłania: Natura i Wspólna Europa – jest symbolem certyfikowanych produktów rolnictwa ekoIogicznego w UE od 1 lipca 2010 r. Słynny „euroliść" obowiązuje przy etykietowaniu ekożywności w opakowaniach detalicznych (dla finalnego nabywcy), jest też często stosowany dobrowolnie przy oznaczaniu opakowań hurtowych oraz ekoproduktów importowanych z krajów trzecich, gdyż ułatwia ich identyfikację w obrocie handlowym.

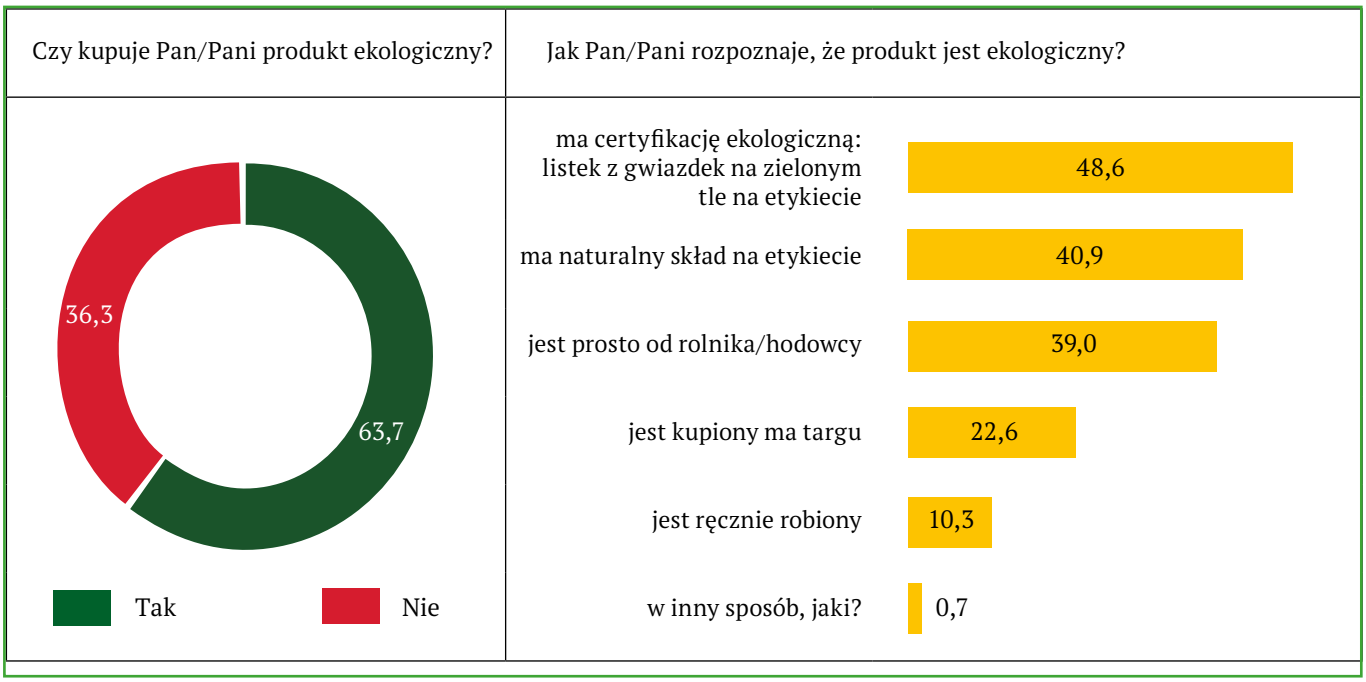
W oznakowaniu eko-produktów logo nie występuje „w pojedynkę". W tym samym polu widzenia muszą być wskazane, w dwuwierszu:

- kod jednostki certyfikującej ten podmiot, który dokonał ostatnich czynności przygotowujących produkt do sprzedaży (producent, przetwórca, konfekcjoner lub certyfikowany podwykonawca któregoś z nich, jeśli to on pakuje produkt w jednostki handlowe);
- poniżej kodu – oznaczenie pochodzenia surowców (nie lokalizacji przetwórni, czy pakowni) w formie: Rolnictwo UE lub Rolnictwo spoza UE lub Rolnictwo UE/spoza UE (gdy część składników pochodzi z UE, a część z krajów trzecich). Jeśli co najmniej 95% składników (więc także w przypadku płodów rolnych oraz przetworzonych produktów jednoskładnikowych) pochodzi z jednego kraju, można podać odpowiednio Rolnictwo Polska, Agricoltura Italia, etc. Można także dodatkowo wskazać region np. Rolnictwo Polska Podkarpacie, jeśli dotyczy.

Logo rolnictwa ekologicznego nawiązuje do flagi Unii Europejskiej i podobnie jak flaga, ma określone prawem parametry (rozporządzenie 2018/848, załącznik V), które muszą być zachowane przez podmioty znakujące „euroliściem" produkty ekologiczne:

- standardowe wymiary prostokąta, w którym umieszczony jest listek: 9 mm x 13,5 mm; w przypadku bardzo małych etykiet dopuszczalne minimum to 6 mm x 9 mm;
- barwa logo jest ściśle określona kodami stosowanymi w poligrafii;

- przy druku jednobarwnym możliwa jest prezentacja logo w takim samym kolorze jak czcionka;
- jeśli tło etykiety jest w identycznym kolorze jak logo, konieczny jest prostokątny obrys (ramka).

Logo musi być zamieszczone w widocznym miejscu, czytelne i nieusuwalne.

Szczegółowy "Przewodnik użytkownika unijnego logo produkcji ekologicznej opracowany przez Komisję Europejską (w każdym języku urzędowym UE) jest dostępny: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_pl

W badaniu agencji sondażowej SW Research na zlecenie Polskiej Izby Żywności Ekologicznej w 2022 r., obejmującym 825 respondentów, prawie 2/3 ankietowanych (525 osób) zadeklarowało, że nabywa produkty ekologiczne. Jednak na pytanie jak je rozpoznają, mniej niż połowa z nich (48,6%) odpowiedziała poprawnie, że znakiem rozpoznawczym jest listek z gwiazdek na etykiecie.

Można ubolewać, że mniej niż połowa deklarujących się jako ekokonsumenci docenia znaczenie certyfikacji, symbolizowanej euroliściem, jako gwaranta zgodności z wymogami produkcji ekologicznej. Pocieszające, że „ekologiczność" żywności jest postrzegana jako cecha pożądana, skoro pozostali respondenci przypisują jej inne pozytywne atrybuty.

Rolnictwo ekologiczne przywraca produkcji żywności wymiar biologiczny: celem jest wytwarzanie płodów rolnych w sposób naśladujący procesy zachodzące w naturalnych ekosystemach, by wartość biologiczna surowców rolno-spożywczych była choć trochę zbliżona do tych, które powstają w „dzikiej przyrodzie". Jak zauważył dawno temu francuski lekarz dr Pierre Delbet (1861-1957): żadna dziedzina ludzkiej działalności, nawet medycyna, nie ma takiego wpływu na zdrowie człowieka, jak rolnictwo.

Źródła:

Balaji V. et al. Micronutrient Differences in Conventionally and Organically Produced Foods. Nutrients, 2026, 18, 84

Barański M, et al. Effects of organic food consumption on human health; the jury is still out!. Food & Nutrition Research. 2017; 61(1), 1287-333.

Rahman A. et al. A Comprehensive Analysis of Organic Food: Evaluating Nutritional Value and Impact on Human Health. Foods 2024, 13, 208.

RSW Research Wywiady on–line (CAWI) na panelu internetowym SW Panel. Kupowanie, rozpoznawanie oraz postrzeganie produktów ekologicznych. Maj 2022.

Staniak S., Charakterystyka żywności produkowanej w warunkach rolnictwa ekologicznego. Polish Journal of Agronomy, 2014. 19, 25-35.

Vigar V. et al. A Systematic Review of Organic Versus Conventional Food Consumption: Is There a Measurable Benefit on Human Health? Nutrients, 2020, 12(3), 696-828.

Żakowska-Biemans S, et al. Marketing, promocja oraz analiza rynku: analiza wartości i struktury rynku produkcji ekologicznej w Polsce (...). Raport z badań zrealizowanych w ramach projektu finansowanego ze środków MRiRW w 2019 r.

ZDROWE RACICE TO WIĘCEJ NIŻ KOMFORT – JAK KOREKCJA WPŁYWA NA PRODUKCJĘ MLEKA?

Krowa, która ma problem z racicami, nie musi od razu przestać dawać mleko. Zanim jednak spadek wydajności stanie się widoczny w wynikach, zwierzę może już zmieniać swoje zachowanie: mniej chodzić, niechętnie podchodzić do stołu paszowego, krócej przebywać w ruchu i dłużej stać. Z czasem może przełożyć się to na pobranie paszy, zdrowie i produkcję. Dlatego prawidłowa korekcja racic jest nie tylko zabiegiem pielęgnacyjnym, ale elementem zarządzania stadem.

MARIA OLSZEWSKA | POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

Zdrowa krowa powinna bez problemu poruszać się między legowiskiem, stołem paszowym i poczekalnią dojarni. Każdy ból związany z racicą może zmienić ten schemat. Krowa kulawa często ogranicza ruch i stara się jak najmniej obciążać bolesną kończynę. Może niechętnie opuszczać legowisko, później podchodzić do paszy czy unikać przemieszczania się wraz ze stadem. W przypadku krów dojonych robotem znaczenie może mieć również mniejsza liczba dobrowolnych wizyt przy robocie. To ważne, ponieważ problemy z racicami nie kończą się na samej racicy. Ból wpływa na zachowanie całego zwierzęcia, a zmiana zachowania może przełożyć się na jego wydajność.

MNIEJ RUCHU, MNIEJSZE POBRANIE

Jednym z najważniejszych mechanizmów łączących zdrowie racic z produkcją mleka jest pobranie paszy. Krowa produkująca dużo mleka potrzebuje regularnego dostępu do paszy i wody. Jeżeli poruszanie się sprawia jej ból, może ograniczać aktywność i czas spędzany przy stole paszowym. W efekcie może pobierać mniej suchej masy, a mniejsze pobranie energii oznacza mniejsze możliwości produkcyjne. Problem jest szczególnie istotny u krów w okresie okołoporodowym i na początku laktacji. To właśnie wtedy zapotrzebowanie na składniki pokarmowe jest bardzo wysokie, a każda dodatkowa przyczyna ograniczająca pobranie paszy może utrudniać utrzymanie wysokiej produkcji.

Dlatego zdrowe racice są jednym z elementów, które pozwalają krowie wykorzystać jej potencjał produkcyjny.

KROWA MUSI MIEĆ POWÓD, ŻEBY CHODZIĆ

Wysoka wydajność wymaga nie tylko dobrej dawki pokarmowej i genetyki. Krowa musi jeszcze móc z tych warunków skorzystać. Jeżeli zwierzę odczuwa ból, zaczyna oszczędzać chorą kończynę. W praktyce może oznaczać to mniej ruchu, zmianę sposobu stania i chodzenia oraz większą niechęć do przemieszczania się. Dlatego podczas obserwacji stada warto zwracać uwagę na sposób poruszania się krów. Zmiana chodu, krótsze kroki, nierównomierne obciążanie kończyn czy niechęć do chodzenia powinny być sygnałem do działania. Nie warto czekać, aż krowa zacznie wyraźnie kuleć. Im wcześniej zostanie zauważony problem, tym większa szansa na ograniczenie jego konsekwencji.

KOREKCJA TO NIE TYLKO „PODCIĘCIE RACIC"

Prawidłowo wykonana korekcja ma na celu przywrócenie prawidłowego obciążenia racic i ograniczenie przeciążeń. Nie powinna być traktowana wyłącznie jako zabieg wykonywany wtedy, gdy krowa już kuleje. Regularna kontrola racic pozwala wcześniej wychwycić zmiany i odpowiednio zareagować. Szczególne znaczenie ma planowanie korekcji w określonych momentach cyklu produkcyjnego, a nie tylko interwencja w przypadku widocznego problemu. Warto pamiętać, że korekcja jest jednym z elementów całego programu profilaktyki kulawizn. Na zdrowie racic wpływają również m.in. warunki utrzymania, podłoże, higiena, żywienie, długość stania, komfort legowisk oraz organizacja ruchu w oborze.

PRODUKCJA TO NIE JEDYNY WYNIK, KTÓRY MOŻE SIĘ POGORSZYĆ

Problemy z racicami mogą mieć konsekwencje wykraczające poza samą wydajność mleczną. Krowa z bolesną racicą może mieć problemy z pobieraniem paszy, kondycją i rozrodem. Może również wymagać leczenia, a w bardziej zaawansowanych przypadkach – zostać wcześniej wybrakowana. To

właśnie dlatego koszt kulawizny powinien być oceniany szerzej niż tylko jako „mniej litrów mleka".

Strata może pojawić się w kilku miejscach jednocześnie: w produkcji, rozrodzie, kosztach leczenia i brakowaniu.

Z punktu widzenia ekonomiki stada znacznie korzystniejsze jest ograniczanie ryzyka wystąpienia problemu niż reagowanie dopiero wtedy, gdy krowa wyraźnie kuleje.

Co hodowca może obserwować?

Nie trzeba czekać na korekcję, żeby ocenić stan racic w stadzie. Codzienna obserwacja krów dostarcza wielu informacji.

Warto zwracać uwagę na:

- sposób chodzenia i długość kroku,
- niechęć do przemieszczania się,
- częstsze stanie niż leżenie,
- zmianę zachowania przy stole paszowym,
- trudności z wchodzeniem do poczekalni czy dojarki,
- krowy pozostające z tyłu stada,
- częste zmiany pozycji i odciążanie kończyn.

Krowa nie zawsze pokaże problem wprost. Czasem pierwszym sygnałem jest po prostu zmiana jej zachowania.

KOREKCJA JAKO INWESTYCJA W PRODUKCJĘ

Wysoka produkcja mleka wymaga połączenia wielu elementów: odpowiedniego żywienia, zdrowia wymienia, rozrodu, genetyki i dobrych warunków utrzymania. Zdrowe racice są jednym z fundamentów tego systemu. Prawidłowa korekcja nie jest zabiegiem, który „dodaje" krowie litrów mleka. Jej rolą jest ograniczenie problemów, które mogą te litry odbierać. Dlatego warto patrzeć na korekcję racic nie jak na dodatkowy koszt, ale jako na element profilaktyki zdrowotnej stada.

Zdrowa krowa ma większą szansę swobodnie się poruszać, pobierać paszę, odpoczywać i wykorzystać swój potencjał produkcyjny. A zdrowe racice są jednym z warunków, żeby mogła to robić przez całą laktację.

POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka to organizacja działająca na rzecz rozwoju hodowli krów mlecznych w Polsce. Naszym celem jest reprezentowanie interesów i obrona praw członków, w tym podejmowanie strategicznych działań związanych z hodowlą bydła i produkcją mleka. Swoje cele realizuje m.in. poprzez prowadzenie oceny wartości użytkowej bydła mlecznego i mięsno-mlecznego, ksiąg bydła i dokumentacji hodowlanej, laboratoriów oceny mleka i genetyki bydła, a także wdrażanie nowoczesnych metod w dziedzinie hodowli bydła i produkcji mleka. Zajmujemy się też szeroko działalnością doradczą i szkoleniową, której celem jest poprawa efektywności i ekonomiki produkcji mleka.

ZAWÓD ROLNIK – POTENCJAŁ PRZYSZŁOŚCI

Rolnictwo jest jedną z najstarszych i jednocześnie najważniejszych dziedzin działalności człowieka. To właśnie dzięki pracy rolników społeczeństwo ma dostęp do podstawowych produktów żywnościowych, a gospodarka może funkcjonować w oparciu o stabilne dostawy surowców. W Polsce rolnictwo odgrywa szczególną rolę. Wynika to nie tylko z tradycji i dużego znaczenia obszarów wiejskich, lecz także z korzystnych warunków przyrodniczych, rozwiniętego przemysłu spożywczego oraz rosnącego znaczenia krajowego bezpieczeństwa żywnościowego.

ALEKSANDRA GRAJEK | DORADCA WODR W POWIECIE OSTROWSKIM

Współczesny rolnik nie jest już jednak wyłącznie osobą, która uprawia ziemię i hoduje zwierzęta. Coraz częściej staje się przedsiębiorcą, menedżerem, technologiem, specjalistą od ochrony środowiska i świadomym uczestnikiem rynku. Wszystko to sprawia, że zawód rolnika może mieć bardzo duży potencjał w przyszłości.

ROLNICTWO JAKO FUNDAMENT BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCIOWEGO

Jednym z najważniejszych argumentów przemawiających za przyszłością zawodu rolnika jest znaczenie produkcji żywności. Niezależnie od rozwoju nowych technologii człowiek nadal będzie potrzebował żywności, a społeczeństwa będą dążyły do zapewnienia jej odpowiedniej ilości, jakości i dostępności. Ostatnie lata pokazały, że kryzysy gospodarcze, konflikty zbrojne, problemy transportowe czy ekstremalne zjawiska pogodowe mogą bardzo szybko wpłynąć na światowe rynki żywności.

W tej sytuacji własne, stabilne rolnictwo staje się elementem bezpieczeństwa państwa. Polska należy do ważnych producentów żywności w Europie i ma możliwość dalszego rozwijania tego sektora. Produkowane w naszym kraju zboża, mleko, mięso, owoce, warzywa i inne produkty rolne trafiają zarówno na rynek krajowy, jak i zagraniczny. Oznacza to, że praca rolnika ma znaczenie nie tylko dla jego własnego gospodarstwa, ale również dla całego społeczeństwa.

W przyszłości znaczenie bezpieczeństwa żywnościowego może jeszcze wzrosnąć. Zmiany klimatyczne, wzrost liczby ludności na świecie oraz ograniczone zasoby wody i ziemi będą wymagały coraz bardziej efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów. Rolnik przyszłości będzie więc musiał produkować więcej i lepiej, jednocześnie dbając o środowisko naturalne.

OD TRADYCYJNEGO GOSPODARSTWA DO NOWOCZESNEGO PRZEDSIĘBIORSTWA

Jeszcze kilkadziesiąt lat temu praca na roli była w dużej mierze oparta na doświadczeniu przekazywanym z pokolenia na pokolenie oraz na pracy fizycznej. Obecnie sytuacja wygląda zupełnie inaczej. Nowoczesne gospodarstwo rolne może przypominać dobrze zarządzane przedsiębiorstwo. Rolnik musi planować produkcję, analizować koszty, obserwować ceny rynkowe, inwestować, zarządzać pracownikami i podejmować decyzje dotyczące przyszłości gospodarstwa.

Współczesne rolnictwo korzysta z coraz bardziej zaawansowanych technologii. Ciągniki i maszyny rolnicze mogą być wyposażone w systemy GPS, automatyczne sterowanie oraz urządzenia pozwalające bardzo dokładnie wykonywać poszczególne zabiegi. Drony umożliwiają obserwowanie pól i wykrywanie problemów, zanim staną się one poważnym zagrożeniem dla upraw. Czujniki mogą kontrolować wilgotność gleby, temperaturę oraz inne parametry. Dzięki temu rolnik może podejmować decyzje na podstawie konkretnych danych, a nie wyłącznie własnej obserwacji.

Rozwój technologii oznacza, że w przyszłości praca rolnika może stać się mniej fizyczna, ale jednocześnie bardziej wymagająca pod względem wiedzy. Konieczna będzie umiejętność obsługi nowoczesnych maszyn, korzystania z programów komputerowych, analizowania danych i planowania produkcji. Rolnik będzie musiał łączyć praktyczne doświadczenie z wiedzą techniczną i ekonomiczną.

ROLNICTWO PRECYZYJNE – TECHNOLOGIA NA POLU

Jednym z najważniejszych kierunków rozwoju jest rolnictwo precyzyjne. Jego głównym założeniem jest jak najbardziej efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów. Zamiast traktować całe pole jako jednolity obszar, można analizować poszczególne jego fragmenty i dostosowywać sposób uprawy do ich rzeczywistych potrzeb.

Przykładem może być nawożenie. Dzięki badaniom gleby oraz systemom wykorzystującym dane przestrzenne rolnik może określić, gdzie potrzeba większej, a gdzie mniejszej ilości nawozu. Podobnie można zarządzać nawadnianiem czy ochroną roślin. Pozwala to ograniczać koszty produkcji, a jednocześnie zmniejszać negatywny wpływ rolnictwa na środowisko.

W przyszłości tego rodzaju rozwiązania mogą być jeszcze bardziej zaawansowane. Sztuczna inteligencja będzie mogła analizować ogromne ilości danych dotyczących pogody, gleby, stanu roślin, cen produktów czy występowania chorób. Na tej podstawie systemy informatyczne będą wspierały rolnika w podejmowaniu decyzji. Nie oznacza to jednak, że człowiek stanie się zbędny. Technologia będzie przede wszystkim narzędziem, które pozwoli rolnikowi pracować dokładniej i skuteczniej.

SZTUCZNA INTELIGENCJA I AUTOMATYZACJA

Wiele wskazuje na to, że automatyzacja będzie jednym z głównych kierunków rozwoju rolnictwa. Już dziś istnieją maszyny wykonujące część prac niemal samodzielnie. W przyszłości mogą pojawić się jeszcze bardziej autonomiczne urządzenia, które będą wykonywały określone zadania bez stałego udziału człowieka.

Roboty mogą być wykorzystywane między innymi do pielęgnacji upraw, usuwania chwastów czy zbierania niektórych rodzajów plonów. W gospodarstwach hodowlanych automatyczne systemy mogą kontrolować żywienie zwierząt, warunki panujące w budynkach oraz stan zdrowia stada. Pozwoli to ograniczyć część ciężkich i powtarzalnych czynności.

Sztuczna inteligencja może również wspierać rolników w przewidywaniu zagrożeń. Analiza danych pogodowych i obserwacja roślin mogą pomóc w wykrywaniu ryzyka chorób lub niedoboru wody. Dzięki temu możliwe będzie szybsze reagowanie i ograniczanie strat.

Wprowadzenie automatyzacji nie oznacza końca zawodu rolnika. Wręcz przeciwnie – może zmienić jego charakter. Rolnik będzie w coraz większym stopniu osobą zarządzającą systemem produkcji, podejmującą decyzje i kontrolującą pracę urządzeń. Będzie potrzebował nowych kompetencji, ale jednocześnie może zyskać więcej czasu na planowanie rozwoju gospodarstwa.

ZMIANY KLIMATU – NAJWIĘKSZE WYZWANIE

Jednym z najpoważniejszych problemów, z którymi będzie musiało zmierzyć się przyszłe rolnictwo, są zmiany klimatyczne. W Polsce coraz większe znaczenie mają okresy suszy, wysokie temperatury, gwałtowne opady, gradobicia czy inne ekstremalne zjawiska pogodowe. Wszystkie one mogą wpływać na wysokość i jakość plonów.

Rolnik przyszłości będzie musiał więc umieć dostosowywać produkcję do zmieniających się warunków. Znaczenie mogą zyskać odmiany roślin bardziej odporne na suszę i wysokie temperatury. Ważna będzie także poprawa jakości gleby, zwiększanie jej zdolności do zatrzymywania wody oraz odpowiednie planowanie płodozmianu.

Duże znaczenie będzie miała również gospodarka wodna. Woda jest jednym z najważniejszych zasobów potrzebnych do produkcji żywności. Jej niedobór może ograniczać możliwości rolnictwa, dlatego konieczne będzie rozwijanie systemów racjonalnego nawadniania i magazynowania wody. W niektórych gospodarstwach istotną rolę mogą odgrywać zbiorniki retencyjne, systemy odzyskiwania wody czy rozwiązania pozwalające precyzyjnie dostarczać ją roślinom.

Przyszłość rolnictwa będzie więc wymagała nie tylko zwiększania wydajności, ale także większej odporności na niekorzystne warunki.

ROLNIK A OCHRONA ŚRODOWISKA

Rolnictwo jest silnie związane ze środowiskiem naturalnym. Ziemia, woda, powietrze i różnorodność biologiczna są jednocześnie zasobami, z których rolnik korzysta, oraz elementami, o które musi dbać. Długofalowe prowadzenie gospodarstwa wymaga troski o jakość gleby i stan otaczającej przyrody.

W przyszłości coraz większe znaczenie może mieć rolnictwo regeneratywne i inne metody, które pozwalają poprawiać stan gleby i ograniczać zużycie zasobów. Istotne mogą być między innymi odpowiedni płodozmian, ograniczanie erozji, stosowanie międzyplo Rozpocznijmy współpracę nów czy zwiększanie zawartości materii organicznej w glebie.

Ochrona środowiska nie musi być sprzeczna z interesem ekonomicznym gospodarstwa. Wręcz przeciwnie – zdrowa gleba może być podstawą stabilnej produkcji w dłuższej perspektywie. Racjonalne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin może natomiast ograniczać koszty.

Rolnik przyszłości będzie więc coraz częściej postrzegany jako osoba odpowiedzialna nie tylko za produkcję żywności, lecz także za zarządzanie krajobrazem i zasobami naturalnymi.

ŻYWNOŚĆ WYSOKIEJ JAKOŚCI I LOKALNE PRODUKTY

Kolejnym czynnikiem zwiększającym potencjał zawodu rolnika jest rosnące zainteresowanie jakością żywności. Konsumenci coraz częściej zwracają uwagę na pochodzenie produktów, sposób ich wytwarzania oraz skład. Dla polskich gospodarstw może to być szansa na rozwijanie produkcji wysokiej jakości, ekologicznej, tradycyjnej lub regionalnej.

Szczególną rolę może odegrać sprzedaż bezpośrednia. Rolnik może sprzedawać swoje produkty bezpośrednio konsumentom, na lokalnych targach, przez internet czy w ramach krótkich łańcuchów dostaw. Pozwala to skrócić drogę produktu od gospodarstwa do klienta i może zwiększyć udział rolnika w wartości końcowej produktu.

Interesującym kierunkiem jest również przetwórstwo. Gospodarstwo nie musi ograniczać się do sprzedaży surowca. Z owoców można produkować soki i przetwory, z mleka sery, a ze zbóż różnego rodzaju produkty spożywcze. Oczywiście rozwój takiej działalności wymaga odpowiednich inwestycji, wiedzy i spełnienia wymogów prawnych, ale może zwiększyć dochodowość gospodarstwa.

Rolnik przyszłości może zatem być jednocześnie producentem, przetwórcą i sprzedawcą. Taka dywersyfikacja może zwiększać odporność gospodarstwa na wahania cen surowców.

ROLNICTWO JAKO BIZNES

Nie można mówić o przyszłości zawodu rolnika bez uwzględnienia ekonomii. Nawet najbardziej nowoczesne gospodarstwo nie będzie mogło funkcjonować bez odpowiedniej rentowności. Rolnik musi więc podejmować decyzje biznesowe i oceniać ryzyko.

Ceny nawozów, paliwa, energii, pasz czy maszyn mogą się zmieniać. Jednocześnie ceny produktów rolnych zależą od sytuacji na rynku krajowym i światowym. Dlatego coraz większego znaczenia będzie nabierało planowanie finansowe i dywersyfikacja działalności.

Gospodarstwo przyszłości może łączyć kilka źródeł dochodu. Oprócz tradycyjnej produkcji rolnej mogą to być usługi rolnicze, przetwórstwo, sprzedaż bezpośrednia, agroturystyka, produkcja energii czy inne formy działalności gospodarczej związane z obszarem wiejskim.

Taka różnorodność może być szczególnie ważna dla mniejszych gospodarstw, które nie zawsze są w stanie konkurować skalą produkcji z największymi przedsiębiorstwami rolnymi. Ich przewagą może być natomiast elastyczność, jakość produktów, lokalne pochodzenie i bezpośredni kontakt z klientem.

ENERGIA ODNAWIALNA NA OBSZARACH WIEJSKICH

Przyszłość rolnictwa może być również związana z energetyką odnawialną. Gospodarstwa rolne dysponują przestrzenią i zasobami, które mogą być wykorzystane do produkcji energii. Panele fotowoltaiczne, biogazownie czy inne rozwiązania energetyczne mogą w niektórych przypadkach stać się dodatkowym elementem działalności gospodarstwa.

Produkcja własnej energii może zmniejszyć zależność od zewnętrznych dostawców i ograniczyć część kosztów. Jednocześnie rolnictwo może uczestniczyć w transformacji energetycznej całej gospodarki.

Warto jednak pamiętać, że każda inwestycja powinna być poprzedzona dokładną analizą ekonomiczną i techniczną. Nie każda technologia będzie odpowiednia dla każdego gospodarstwa. Rolnik przyszłości będzie musiał umieć ocenić, które rozwiązania rzeczywiście przyniosą korzyści.

MŁODZI LUDZIE A PRZYSZŁOŚĆ ROLNICTWA

Jednym z najważniejszych wyzwań jest zachęcenie młodego pokolenia do pozostania na wsi i przejmowania gospodarstw. Starzenie się właścicieli gospodarstw może w przyszłości prowadzić do problemów z sukcesją. Jeżeli młodzi ludzie nie będą widzieli możliwości rozwoju i osiągania dochodów w rolnictwie, część gospodarstw może zniknąć.

Dlatego potrzebne jest budowanie pozytywnego wizerunku zawodu rolnika. Rolnictwo nie powinno być przedstawiane wyłącznie jako ciężka praca fizyczna. Nowoczesne gospodarstwo może być miejscem wykorzystującym zaawansowane technologie, wiedzę ekonomiczną i rozwiązania cyfrowe.

Istotna jest również edukacja. Szkoły rolnicze i uczelnie powinny przygotowywać młodych ludzi nie tylko do tradycyjnych metod produkcji, ale również do korzystania z nowoczesnych maszyn, analizy danych, zarządzania przedsiębiorstwem i ochrony środowiska.

Młody rolnik może dziś być osobą świetnie wykształconą, korzystającą z internetu, nowoczesnych technologii i światowych doświadczeń. Wieś może więc stać się miejscem innowacji, a nie jedynie symbolem tradycyjnego modelu gospodarowania.

POLSKA MA WIELE MOŻLIWOŚCI

Polska posiada znaczący potencjał rolniczy. Duża powierzchnia użytków rolnych, zróżnicowane warunki przyrodnicze, doświadczenie producentów oraz rozwinięty przemysł spożywczy tworzą dobre podstawy do dalszego rozwoju. Polskie produkty rolne są obecne na wielu zagranicznych rynkach, a rodzime gospodarstwa mogą korzystać z rosnącego zainteresowania żywnością wysokiej jakości.

Jednocześnie polskie rolnictwo jest bardzo zróżnicowane. Obok dużych, wyspecjalizowanych gospodarstw funkcjonują małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Każdy z tych modeli ma swoje mocne strony i wyzwania. Duże gospodarstwa mogą korzystać z efektu skali i inwestować w zaawansowane technologie, natomiast mniejsze mogą konkurować jakością, specjalizacją i bezpośrednim kontaktem z konsumentem.

Przyszłość nie musi więc oznaczać wyłącznie powstawania coraz większych gospodarstw. Możliwe jest współistnienie różnych modeli rolnictwa, dostosowanych do lokalnych warunków i potrzeb rynku.

CZY ROLNIK BĘDZIE ZAWODEM PRZYSZŁOŚCI?

Odpowiedź na to pytanie jest zdecydowanie twierdząca, choć trzeba zaznaczyć, że zawód ten będzie wyglądał inaczej niż obecnie. Rolnictwo nie zniknie, ponieważ produkcja żywności jest niezbędna. Zmieniać się będą natomiast sposoby jej wytwarzania.

Rolnik przyszłości będzie musiał być osobą otwartą na nowe technologie, gotową do zdobywania wiedzy i podejmowania decyzji biznesowych. Będzie korzystał z danych, automatyzacji i sztucznej inteligencji, ale nadal będzie potrzebował doświadczenia oraz znajomości przyrody. Technologia może pomóc przewidywać wiele zjawisk, jednak nie zastąpi całkowicie człowieka odpowiedzialnego za gospodarstwo.

Warto także podkreślić społeczne znaczenie tego zawodu. Rolnik odpowiada za produkcję żywności, ale jego działalność wpływa również na krajobraz, stan gleby, gospodarkę wodną i funkcjonowanie lokalnych społeczności. Dobrze prowadzone gospodarstwo może przyczyniać się do rozwoju całego regionu.

PODSUMOWANIE

Zawód rolnika ma duży potencjał przyszłości, ponieważ jego podstawowa misja pozostanie niezmienna – dostarczanie społeczeństwu żywności. Zmieni się jednak sposób realizacji tego zadania. Rolnictwo będzie coraz bardziej cyfrowe, zautomatyzowane i precyzyjne. Jednocześnie będzie musiało odpowiadać na wyzwania związane ze zmianami klimatu, ochroną środowiska i ograniczonymi zasobami.

Polska ma szansę wykorzystać swoje możliwości i rozwijać nowoczesne, konkurencyjne rolnictwo. Potrzebne są jednak inwestycje w edukację, technologie, infrastrukturę oraz rozwój gospodarstw. Szczególnie ważne jest stworzenie warunków, w których młodzi ludzie będą widzieli w rolnictwie atrakcyjną drogę zawodową.

Przyszły rolnik nie będzie jedynie osobą pracującą na polu. Będzie przedsiębiorcą, operatorem nowoczesnych technologii, analitykiem danych, zarządcą zasobów naturalnych i producentem żywności odpowiadającym na potrzeby coraz bardziej świadomych konsumentów. Połączenie tradycyjnej wiedzy z innowacyjnością może sprawić, że rolnictwo stanie się jedną z kluczowych branż przyszłości. W Polsce zawód rolnika ma więc nie tylko długą historię, ale również realną perspektywę dalszego rozwoju. ■

WARTO WIEDZIEĆ

Zimą jednym z najczęstszych błędów hodowców jest nadmierne ograniczanie wentylacji w oborze. Brak dopływu świeżego powietrza sprzyja gromadzeniu wilgoci, amoniaku i zanieczyszczeń, zwiększając ryzyko chorób układu oddechowego. Szczególnej troski wymagają cielęta, którym należy zapewnić suche i czyste legowisko, odpowiednie żywienie oraz prawidłowe podanie siary po urodzeniu. Ważne jest również unikanie nadmiernego zagęszczenia zwierząt, utrzymywanie higieny i szybkie reagowanie na pierwsze objawy choroby, takie jak kaszel, wypływ z nosa czy spadek apetytu. Podstawą profilaktyki jest połączenie właściwej wentylacji, dobrych warunków utrzymania i odpowiedniej opieki weterynaryjnej.
Źródło: https://wiescirolnicze.pl/hodowla/najwiekszy-zimowy-blad-hodowcow-przez-to-cieleta-choruja-i-slabiej-rosna,34225/

Prosięta są szczególnie wrażliwe na niskie temperatury, zwłaszcza w pierwszych dniach życia, dlatego wymagają zapewnienia odpowiednich warunków cieplnych. Zimą należy zadbać o właściwą izolację budynku, suchą ściółkę oraz wydzielenie strefy dogrzewania, np. za pomocą mat grzewczych lub promienników ciepła. Równie ważna jest sprawna wentylacja, która ogranicza nadmierną wilgotność i gromadzenie się szkodliwych gazów, bez powodowania przeciągów. Wychłodzenie zwierząt może prowadzić do obniżenia odporności, problemów zdrowotnych, słabszych przyrostów i większego zużycia paszy. Dostosowanie mikroklimatu chlewni do wieku i potrzeb zwierząt pozwala poprawić wyniki odchowu oraz ograniczyć straty w produkcji.
Źródło: https://wiescirolnicze.pl/hodowla/zima-w-chlewni-jak-chronic-prosieta-przed-chlodem-i-ograniczyc-straty,34478/

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ostrzega przed rozprzestrzenianiem się wirusa grypy ptaków i przypomina o stosowaniu zasad bioasekuracji. Komunikat jest związany z odbywającą się obecnie jesienną migracją dzikich ptaków, co może zwiększać ryzyko przenoszenia wirusa. Rekomendacje ministerstwa obejmują m.in. zabezpieczanie paszy, unikanie wwożenia na teren gospodarstwa zwłok dzikich ptaków, mycie i odkażanie rąk oraz stosowanie odzieży ochronnej. Więcej informacji: https://www.gov.pl/web/rolnictwo/jesienna-migracja-ptakow-zwieksza-zagrozenie-grypa-ptakow-pamietajmy-o-przestrzeganiu-zasad-bioasekuracji

Do dnia 30 listopada pierwszego roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego należy przesłać ekspertyzę przyrodniczą do Instytutu Technologiczno- Przyrodniczego - PIB. Potwierdzenie przesłania kopii dokumentacji przyrodniczej należy również przesłać do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwai zamieścić w dokumentach uzupełniających do eWniosekPlus.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Dofinansowane przez Unię Europejską

I.14.2.1 KOMPLEKSOWE PROGRAMY DORADCZE

INTERWENCJA I.14.2
KOMPLEKSOWE DORADZTWO ROLNICZE

PLAN STRATEGICZNY DLA WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ NA LATA 2023-2027

W latach 2024-2029 w ramach I.14.2.1 WODR świadczy bezpłatne usługi doradcze w ramach kompleksowych programów doradczych dla ostatecznych odbiorców programów doradczych na obszarze województwa wielkopolskiego.

Celem jest zapewnienie przepływu wiedzy i informacji w zakresie rozwoju gospodarstw rolnych poprzez realizację kompleksowych programów doradczych, co przyczynia się do realizacji celu przekrojowego XCO, polegającego na modernizacji sektora przez sprzyjanie dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania

Ostatecznymi odbiorcami kompleksowych programów doradczych w ramach I.14.2.1 są rolnicy i młodzi rolnicy

TEMATY USŁUG DORADCZYCH REALIZOWANYCH W RAMACH KOMPLEKSOWYCH PROGRAMÓW DORADCZYCH W INTERWENCJI I.14.2.1:

1. Ekoschematy – systemy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt
2. System integrowanej produkcji roślin
3. Biologiczne metody ochrony
4. Rolnictwo ekologiczne
5. Ocena dostosowania gospodarstwa rolnego do norm i wymogów warunkowości
6. Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów interwencji I.11 PS WPR
7. Rachunkowość w gospodarstwie rolnym z wykorzystaniem narzędzia IEGiGŻ
8. Zarządzanie i planowanie w gospodarstwie rolnym
9. Zadrzewienia i systemy rolno-leśne
10. Zobowiązania środowiskowe i klimatyczne, w tym ochrona zasobów genetycznych zwierząt i roślin
11. Zarządzanie azotanami w gospodarstwie rolnym (ograniczenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych)
12. Krótkie łańcuchy żywnościowe
13. Racjonalne gospodarowanie wodą w gospodarstwie rolnym
14. Unijne i krajowe systemy jakości żywności
15. Rozwój małych gospodarstw

Zapraszamy do WODR młodych rolników z województwa wielkopolskiego - beneficjentów interwencji I.11 Premie dla młodych rolników.

Zgodnie z wymogami I.11 młodzi rolnicy w ciągu 12 miesięcy od zawarcia umowy z ARIMR, ale przed złożeniem do ARIMR wniosku o pierwszą płatność, potrzebują zawrzeć umowę z WODR o świadczenie bezpłatnych usług doradczych. Umowa z WODR jest wymagana jako załącznik do wniosku o płatność premii dla młodych rolników.

Zapraszamy rolników do kontaktu z doradcami Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w całej Wielkopolsce.

Zespoły doradcze w powiatach

Materiał dofinansowany ze środków UE w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Materiał opracowany przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

NOTOWANIA CEN

PRODUKTÓW ROLNICZYCH I ŚRODKÓW DO PRODUKCJI ROLNEJ W WIELKOPOLSCE

EWA WILCZEK | DZIAŁ EKONOMIKI I ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM

Targowisko, październik 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto paszowe	zł/dt	65,00	63,97	65,00		65,00	62,50	64,49	65,00	64,42
Pszenica paszowa	zł/dt	89,00	89,49	92,50		93,00	93,00	89,52	93,00	91,36
Jęczmień paszowy	zł/dt		78,18	78,00		75,00	73,00	78,00	78,00	76,70
Pszenżyto	zł/dt		78,54	78,00		75,00	76,50	78,48	79,00	77,59
Mieszanka zbożowa	zł/dt	70,00	68,57			70,00	68,00	70,00	70,00	69,43
Ziemniaki jadalne	zł/kg	1,75	1,90	1,95	1,77	1,70	1,93	1,80	1,93	1,84
Marchew jadalna	zł/kg	3,50	3,67	3,50	3,50	3,67	3,67	3,40	3,40	3,54
Pietruszka korzeń	zł/kg	6,70	6,33	6,67	6,30	6,80	6,33	6,30	6,25	6,46
Buraczki czerwone	zł/kg	3,13	3,40	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,17	3,09
Seler	zł/kg	6,00	5,67	6,00	5,70	6,00	6,00	5,80	5,80	5,87
Por	zł/szt	4,50	4,60	4,37	4,35	4,70	4,67	4,30	4,70	4,52
Pomidory	zł/kg	7,50	7,50	7,00	6,50	7,00	6,67	7,50	6,30	7,00
Ogórki	zł/kg	8,00	8,50	8,00	8,50		8,00	8,00	8,33	8,19
Prosię (15 kg)	zł/szt		190,00					200,00		
Cielę (40kg)	zł/szt		2000,00							2000,00
Krowy	zł/szt		5500,00							5500,00
Jaja	zł/szt	1,30	1,20	1,23	1,30	1,30	1,33	1,20	1,23	1,26
Ziemniaki jadalne wczesne	zł/dt	200,00	235,00				240,00			225,00
Kapusta biała	zł/kg	3,25	3,70	3,20	3,35	3,67	3,70	3,00	3,00	3,36
Jabłka deserowe	zł/kg	4,70	4,67	4,85	4,50	4,83	4,50	4,50	4,83	4,67
Truskawki	zł/kg	25,00	28,00		27,00					
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/kg	10,00	10,00	10,33	10,00		10,00	10,27	10,67	10,18
Ogórki spod osłon - długie	zł/kg	8,00		9,00	8,50		8,00	9,00	8,33	8,47

Przedsiębiorstwa zbożowo-młynarskie i zakłady przetwórcze, październik 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto konsumpcyjne	zł/dt	69,00	60,00	60,50	66,19	68,74		63,36	60,00	63,97
Pszenica konsumpcyjna	zł/dt	95,02	90,00	90,00	92,88	98,77	95,00	98,96	93,00	94,20
Jęczmień konsumpcyjny	zł/dt	74,72	70,00	70,00	73,61	75,00		70,00	70,00	71,90
Pszenica paszowa	zł/dt	87,00	88,00	89,00	90,00	90,15	92,00	91,22	90,00	89,67
Żyto paszowe	zł/dt	62,57	60,00	60,00	62,06	64,75	64,00	62,42	60,00	61,97
Jęczmień paszowy	zł/dt	68,00	68,00	69,00	69,00	70,00	70,00	67,41	69,00	68,80
Pszenżyto	zł/dt	68,00	68,50	69,00	70,00	73,00	73,00	73,10	71,25	70,73
Owies	zł/dt	56,36	52,50	57,00	53,00	56,50		52,00	52,00	54,19
Kukurydza na ziarno	zł/dt	99,00	96,00	97,00	97,00	98,00	97,00	98,00	99,00	97,63
Groch	zł/dt	86,00	85,00		88,00	87,00				86,50
Mak	zł/dt									
Gryka	zł/dt									
Łubin słodki	zł/dt	99,51	100,00		98,00	100,00				99,38
Ziemniaki przemysłowe	zł/dt	22,00								22,00

Usługi,

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
1 godz. najmu pracownika	zł/h	34,00	35,50	34,25
Orka pługiem 4-skib obrotowym+ciągnik 110 KM	zł/ha	368,80	330,00	345,00
Kompaktowy agregat do bezork. uprawy 3 m+ciągnik 220 KM	zł/ha	399,87	313,33	305,00
Strip-till (ciągnik 250 KM+agr. do upr. pasowej+6-rzęd. siewnik punktowy)	zł/ha			455,00
Podorywka	zł/ha	261,60	265,00	260,00
Kultywatorowanie	zł/ha	230,00	246,67	230,00
Talerzowanie	zł/ha	241,60	236,67	215,00
Bronowanie	zł/ha	235,00	233,33	210,00
Agregat uprawowy	zł/ha	235,00	240,00	245,00
Agregat uprawowo-siewny	zł/ha	309,87	300,00	307,50
Siew siewnikiem zbożowym	zł/ha	230,00	250,00	230,00
Siew siewnikiem punktowym	zł/ha	200,00	240,00	200,00
Sadzenie ziemniaków	zł/ha		260,00	270,00
Roztrząsacz obornika+ładowacz	zł/ha	450,00	433,33	450,00
Rozsiewacz wapna	zł/ha	165,00	167,00	166,67
Opryskiwacz zawieszany	zł/ha	202,60	210,00	190,00
Kosiarka rotacyjna	zł/ha	220,00	195,00	210,00
Kosiarko-sieczkarnia	zł/ha	680,00	650,00	675,00
Kombajn zbożowy	zł/ha	540,00	525,00	500,00
Kombajn zbożowy zbiór kukurydzy na ziarno	zł/ha	520,00	527,50	555,00
Kombajn do ziemniaków	zł/ha	630,00	640,00	750,00
Kombajn do buraków	zł/ha	1020,00	1000,00	1012,50
Prasa do słomy kostkująca wielkogabarytowa	zł/ha	240,00	260,00	260,00
Prasa do słomy (zwijająca)	zł/ha	285,00	290,00	325,00
Ciągnik 120 KM z 1 przyczepą	zł/km	8,00	9,00	9,00
Ciągnik 120 KM z 2 przyczepami	zł/km	8,00		8,00

Małe ubojnie i przetwórnie - dzienny

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg	4,94	4,29	4,60
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg	2,86	2,25	2,94
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg	13,69	15,23	15,82
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg	9,00	9,00	10,66

Duże Zakłady Przetwórcze - dzienny

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg			4,60
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg			2,50
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg			14,00
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg			10,00

Rejon I: Złotów, Piła, Chodzież, Czarnków-Trzcianka.

Rejon II: Szamotuły, Międzychód, Nowy Tomyśl, Grodzisk Wlkp., Wolsztyn.

Rejon III: Kościan, Leszno, Gostyń, Rawicz.

Rejon IV: Oborniki, Poznań, Środa Wlkp., Śrem.

Rejon V: Wągrowiec, Gniezno, Września, Słupca.

Rejon VI: Konin, Turek, Koło.

Rejon VII: Krotoszyn, Jarocin, Pleszew, Kalisz.

Rejon VIII: Ostrów Wlkp., Ostrzeszów, Kępno.

październik 2026

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
36,75	35,00	34,00	34,00	34,00	34,69
372,50	332,50	340,00	330,00	375,00	349,23
323,33	450,00	375,00	346,67	355,00	358,53
		462,50			458,75
250,00	230,00	230,00	255,00	230,00	247,70
250,00	233,33	241,67	260,00		241,67
215,00	220,00	221,67	240,00	223,33	226,66
210,00	220,00	210,00	225,00	210,00	219,17
250,00	242,50	242,50	245,00	240,00	242,50
316,67	300,00	300,00	306,25	300,00	305,04
250,00	230,00	230,00	239,17	240,00	237,40
210,00	212,50	227,50	240,00	225,00	219,38
270,00	250,00	270,00	275,00		265,83
440,00	410,00	420,00	410,00	420,00	429,17
145,00	145,00	156,67	165,00	148,33	157,33
189,00	189,00	187,00	190,00	187,00	193,08
230,00	197,50	200,00	220,00	198,00	208,81
650,00	660,00	675,00	660,00	666,67	664,58
500,00	506,67	505,00	536,67	533,33	518,33
530,00	547,50	550,00	535,00	553,33	539,79
750,00	640,00	700,00	650,00	650,00	676,25
1100,00	1083,33	1050,00	1010,00	1010,00	1035,73
250,00	260,00	250,00	245,00	245,00	251,25
310,00	295,00	325,00	295,00	295,00	302,50
8,00	8,17	9,00	9,00	8,00	8,52
9,00	10,00	10,00		9,00	9,00

ubój do 400 szt., październik 2026

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
4,77	4,74	4,67	4,71	4,70	4,68
	2,75	2,25	3,00	2,20	2,61
13,57	14,89	14,67	14,64	14,00	14,56
	10,25	10,50	10,00	10,00	9,92

ubój powyżej 400 szt., październik 2026

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
4,73			5,27		4,87
			3,34		2,92
13,10			14,93		14,01
			10,89		10,45

Prywatni oferenci, październik 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Prowit LP	zł/dt	325,00	304,00	330,00	325,00	301,00	330,00	325,00	311,00	318,88
Prowit T	zł/dt	340,00	328,00	340,00	389,00	355,00	360,00	360,00	361,00	354,13
Mieszanka PW	zł/dt	250,00	265,50	285,00	299,57	275,00	268,00	245,00		269,72
Mieszanka PT-1	zł/dt	195,00	197,50	205,00	204,00	195,67	198,00	189,00	210,00	199,27
Mieszanka PT-2	zł/dt	210,00	212,00	209,00	210,00	209,00	212,00	215,00	210,00	210,88
Mieszanka L	zł/dt	215,00	218,00	220,00	219,00	218,33	217,00	208,00	217,50	216,60
Mieszanka CJ	zł/dt	212,00	215,00	214,00	210,00	215,00	218,00	217,00	219,00	215,00
Mieszanka B	zł/dt	210,00	212,00	205,00	208,00	212,00	217,00	219,00	222,00	213,13
Koncentraty 10%-owe dla:										
loch	zł/dt		323,75	321,00	329,00	330,00	335,00	321,00	329,00	326,96
prosiąt	zł/dt		330,00	345,00	335,00	329,00	332,00	324,00	335,33	332,90
warchlaków	zł/dt	312,00	320,00	318,00	321,00	327,00	329,00	323,33	326,00	322,04
tuczników	zł/dt	319,00	320,00	318,00	321,00	322,00	323,00	320,00	322,33	320,67
Koncentraty 15%-owe dla:										
loch	zł/dt	350,00		353,00	355,00	360,00				354,50
prosiąt	zł/dt	340,00		345,00	356,00	351,00		348,00		348,00
warchlaków	zł/dt	359,00	366,00	362,00	365,00	364,00		360,00	359,00	362,14
tuczników	zł/dt	292,56	335,00	301,75	334,67	347,50		335,00	330,00	325,21
Koncentraty 20%-owe dla:										
loch	zł/dt	331,20	330,00	323,00	348,00	339,50	325,00	325,00	331,67	331,67
prosiąt	zł/dt	385,00	372,00	361,00	365,20	372,00	362,00	366,50	378,00	370,21
warchlaków	zł/dt	320,00		328,33	321,67	325,00	320,00	329,00	330,00	324,86
tuczników	zł/dt	320,00		326,00	324,00	328,00	320,00	330,00	331,00	325,57
Inne pasze:										
śruta sojowa	zł/dt	191,95	206,00	196,25	195,13	202,50	200,00	206,67	178,67	197,14
śruta rzepakowa	zł/dt	144,19	140,60	141,00	142,00	141,00	145,00	140,00	145,00	142,35
otręby pszenne	zł/dt	83,00	85,00	84,00	82,00	83,50	83,00	82,50	83,00	83,25
otręby żytnie	zł/dt	71,00		71,50	72,00		75,00	74,00	73,00	72,75
Nawozy mineralne:										
Mocznik (46%)	zł/dt	310,00	320,00	315,00	330,33	310,00	315,67	320,25	332,50	319,22
Saletra amonowa (34%)	zł/dt	210,00	203,80	202,75	207,50	202,00	208,33	202,50	207,33	205,53
Saletrzak (28%)	zł/dt	189,00	184,00	184,00	188,50	185,00	185,00	188,75	185,00	186,16
Superfosfat granulowany (18%)	zł/dt	174,00	175,00	175,00	179,00				178,50	176,30
Superfosfat pylisty (18%)	zł/dt			149,00					155,00	152,00
Sól potasowa (60%)	zł/dt	187,33	188,75	183,00	184,00	180,00	189,00	190,00	190,00	186,51
Polifoska 8:24:24	zł/dt	308,00	300,00	300,00	309,00	301,00	313,50		315,00	306,64
Polifoska 6:20:30	zł/dt	299,00	287,00	289,00	293,67	295,00	299,67	290,00	299,33	294,08
Polifoska 4:12:32	zł/dt		263,00	260,00	267,00	269,00				264,75
Amofoska 4:16:18	zł/dt	156,00		157,50	165,00		160,00			159,63
Siarczan potasu	zł/dt	380,00		368,33						374,17
Superfosfat wzmocniony (40%)	zł/dt	285,00	260,00	267,50	285,00				280,00	275,50

Owoce i warzywa (sprzedaż hurtowa przez rolnika), październik 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Jabłka deserowe	zł/kg	3,85	3,73	3,83	3,63		3,67	3,50	3,50	3,67
Wiśnie	zł/kg	12,50	14,00		12,00					
Truskawki	zł/kg	25,00	26,00		26,00		25,00	25,00		
Pomidory gruntowe do przetwórstwa	zł/kg		8,00				8,00	8,00	8,00	
Ogórki gruntowe	zł/kg	6,00	6,00	6,25	6,50		6,50	5,90	5,90	6,15
Papryka czerwona	zł/kg	9,50	9,70	9,75	10,00		10,00	9,25	9,00	9,60
Papryka zielona	zł/kg	8,00	8,00	8,33	9,00		9,80	9,75	8,00	8,70
Marchew jadalna	zł/kg	2,75	2,75	2,95	2,63		3,00	2,50	2,50	2,73
Pietruszka - korzeń	zł/kg	5,15	5,40	5,50	5,17		5,50	5,00	5,00	5,25
Buraczki czerwone	zł/kg	2,50	2,70	2,23	2,63		2,25	2,25	2,25	2,40
Seler	zł/kg	4,00	4,00	4,50	4,17		4,90	4,00	4,00	4,22
Por	zł/szt	3,40	3,90	3,88	3,49		4,00	3,40	3,40	3,64
Cebula	zł/kg	1,90	1,93	2,50	2,08	2,25	2,50	2,50	2,32	2,25
Kapusta biała	zł/kg	2,50	2,53	3,00	2,75		3,00	2,50	2,50	2,68
Ziemniaki jadalne	zł/dt	149,00	153,00	148,00	152,50	153,00	150,00	152,50	148,00	150,75
Jabłka do przetwórstwa	zł/dt						250,00			250,00
Ogórki spod osłon	zł/dt	510,00			530,00				520,00	520,00
Pomidory spod osłon	zł/dt	529,00	550,00	550,00	525,00				530,00	536,80
Kapusta biała wczesna	zł/dt		200,00							
Ogórki spod osłon - długie	zł/dt	450,00		450,00	450,00				465,00	453,75
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/dt	1000,00	1000,00	1100,00	1000,00			1080,00	1070,00	1041,67

Pozostałe ceny, październik 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Olej napędowy	zł/l	8,84	8,22	7,75	7,79	7,95	7,99	8,19	8,03	8,09
Cena sznurka do prasy	kł.	55,00	55,20	55,00	55,00	55,00	53,00	55,33	53,00	54,57
Cena siatki do prasy	zł/dt		437,50	436,25	449,75	450,00	438,33	430,00	433,33	439,31
Słoma żytnia	zł/dt	26,50	30,00	30,00	30,00	29,50	26,50	27,50	29,33	28,67
Słoma jęczmienna	zł/dt	28,00	32,00	31,00	32,00	31,00	28,33	28,00	30,00	30,04
Słoma pszenna	zł/dt	34,00	37,00	37,33	37,00	36,00	34,00	35,00	35,00	35,67
Siano łąkowe	zł/dt	52,00	55,00	54,50	55,00	55,00	52,00	52,50	52,00	53,50
Obornik	zł/dt	20,00	20,00	21,00	26,00	25,00	25,00	20,00	20,00	22,13
Wapno węglanowe (bez kosztów transportu)	zł/dt	11,00	10,00	11,00	10,00	10,00	9,00	8,00	10,10	9,89
Wapno tlenkowe (bez kosztów transportu)	zł/dt			29,00		30,00	28,00			29,00
Cielę 40 kg	zł/szt	1600,00	1800,00	1600,00	1700,00	1650,00	1650,00	1683,33	1800,00	1685,42
Młodzież bydlęca 50 kg	zł/szt	3500,00	3420,00	3100,00	3500,00	3400,00	3100,00	3450,00	3500,00	3371,25
Jałówka hodowlana	zł/szt	7625,00	7400,00	7400,00	7600,00	7400,00	7500,00	7300,00	7650,00	7484,38
Loszka hodowlana	zł/szt	1000,00	1000,00	1125,00	1233,33	1233,33	1000,00	1200,00	1000,00	1098,96
Koszty wizyty weterynarza	zł/wizytę	115,00	134,00	113,75	135,00	115,00	120,00	131,67	120,00	123,05
Inseminacja lochy (nasienie+usługa)	zł	75,00	90,00	79,00	79,00	85,00	80,00	90,33	80,00	82,29
Inseminacja krowy (nasienie+usługa)	zł	120,00	135,60	123,75	120,00	125,00	122,00	138,33	120,00	125,59
Krowa użytkowa	zł/szt	8000,00	8000,00	8050,00	8575,00	8000,00	7900,00	7900,00	8333,33	8094,79
Jednostka zbożowa	zł/dt	68,48	67,13	68,75	68,52	70,35	75,33	68,26	67,75	69,32

Mleko, październik 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Mleko - średnia cena w kl.extra	zł/l	1,63	1,79	1,74	1,68	1,79	1,83	1,79	1,77	1,75

PRENUMERATA:

Bezpośrednio w redakcji można zamówić prenumeratę indywidualną lub zbiorową na dowolny okres. Na prenumeratę zbiorową, powyżej 10 egzemplarzy czasopisma, udzielamy 25% rabatu.

Opłatę za wysyłkę należy przelać na rachunek Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań, numer konta: 31 1130 1088 0001 3152 0620 0003.

Adres, na który mamy wysyłać czasopismo należy wysłać do redakcji pocztą lub mailem: poradnik.gospodarski@wodr.poznan.pl, razem z dowodem wpłaty.

KOSZT PRENUMERATY:

ROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

39,82 zł – z wysyłką pocztową

PÓŁROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

21,72 zł – z wysyłką pocztową

Realizując obowiązek informacyjny, wynikający z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1) – dalej RODO, Zamawiający informuję, że:
1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych (ADO) jest Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu 60-163 Poznań, ul. Sieradzka 29, adres mailowy: wodr@wodr.poznan.pl, tel. 61 868 52 72.
2. W sprawach związanych z ochroną danych osobowych może Pani/Pan kontaktować się z powołanym przez ADO Inspektorem Ochrony Danych, na adres mailowy: iod@wodr.poznan.pl.
3. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie:
a) art. 6 ust. 1 lit. b) RODO, w celu realizacji zamówienia na prenumeratę miesięcznika „Poradnik Gospodarski”,
b) Art. 6 ust. 1 lit. c) w celu rozliczenia opłat za prenumeratę miesięcznika.
4. Odbiorcami Pana/Pana danych mogą być:
a) podmioty uprawnione do obsługi doręczeń (kurierzy, operatorzy pocztowi),
b) podmioty, którym powierzyliśmy przetwarzanie danych osobowych na podstawie odrębnych umów (np. serwis sprzętu IT),
c) organy i podmioty upoważnione z mocy prawa.
5. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym nastąpiła rezygnacja z prenumeraty i została wystawiona ostatnia faktura/rachunek.
6. Pani/Pana dane osobowe nie będą profilowane oraz poddawane zautomatyzowanym procesom decyzyjnym.
7. Pani/Pana dane nie będą przekazywane do Państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych i nie będą podlegały transgranicznemu przetwarzaniu.
8. Ma Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych osobowych, do ich sprostowania, usunięcia w zakresie wynikającym z przepisów prawa, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania, a także prawo do przeniesienia swoich danych osobowych.
9. Ma Pani/Pan prawo wnieść skargę do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa).
Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania przeróbek i skrótów w tekstach. Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych i nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

W OBIEKTYWIE DORADCY

#NaszeMomenty

Zarząd i załoga WODR: dowód na to, że doradztwo rolnicze to nie tylko obowiązki, ale też styl i uśmiech

#Silne kobiety – uratują Ci życie, a potem dadzą przepis na najlepszą szarlotkę

Przyleciałem tylko zapytać o dopłaty

Na antenie brzmi poważnie, ale podczas nagrania humory dopisują

Dokopaliśmy się do sedna sprawy

Sałatka jarzynowa zawsze poprawi humor

JAK POGODA WPŁYWA NA ROZWÓJ CHORÓB I SZKODNIKÓW W UPRAWACH OZIMYCH

Ciepła jesień, częste deszcze i susza wpływają na rozwój chorób oraz aktywność szkodników w zbożach ozimych i rzepaku. Warto wiedzieć, kiedy pogoda zwiększa zagrożenie i na co zwracać uwagę podczas kontroli pola. Regularne obserwacje pomagają wcześnie dostrzec problemy i podjąć właściwe działania.

BARTOSZ WITCZAK | DORADCA WODR W POWIECIE KONIŃSKIM

Pogoda ma duży wpływ na zdrowotność zbóż ozimych i rzepaku. Ciepła jesień może wydłużać okres żerowania szkodników, a częste deszcze ułatwiać rozwój chorób. Dla rolnika oznacza to potrzebę uważnego obserwowania upraw przez cały sezon. Prognoza pogody pomaga przewidzieć, kiedy zagrożenie może wzrosnąć, ale dopiero sprawdzenie roślin na polu pozwala ocenić, co rzeczywiście się dzieje.

Duże znaczenie ma połączenie temperatury, wilgoci i fazy rozwoju roślin. Te same opady mogą mieć inne skutki podczas wschodów, a inne w czasie kwitnienia. Poszczególne choroby także reagują na pogodę w różny sposób. Dlatego po deszczu warto zastanowić się, na jakie zagrożenia jest w danym momencie narażona konkretna uprawa.

Jesienią szczególną uwagę należy zwrócić na mszyce w zbożach ozimych.

Gdy długo utrzymuje się ciepła pogoda, owady mogą przez dłuższy czas zasiedlać młode rośliny i rozmnażać się. Oprócz wysysania soków mogą przenosić wirusy powodujące żółtą karłowatość jęczmienia.

Nazwa tej choroby bywa myląca, ponieważ zagraża ona także pszenicy i innym zbożom. Rośliny zakażone jesienią mogą dopiero wiosną wykazywać przebarwienia liści i słabszy wzrost.

Podczas oglądania zasiewów warto sprawdzać również dolne części roślin, blisko gleby. Sama obecność mszyc nie oznacza jeszcze zakażenia wirusem, podobnie jak żółknięcie liści nie zawsze świadczy o chorobie. Przyczyną przebarwień mogą być także niedobory składników pokarmowych lub brak wody. W czasie ciepłej jesieni nie należy jednak kończyć obserwacji zbyt wcześnie — zagrożenie może utrzymywać się tak długo, jak długo szkodniki pozostają aktywne.

W rzepaku jesienne opady mogą sprzyjać suchej zgniliźnie kapustnych. Grzyby wywołujące tę chorobę rozwijają się na resztkach pożniwnych, które są źródłem zarodników zakażających kolejne rośliny. Wilgoć i temperatura wpływają na przebieg zakażenia oraz rozwój choroby w roślinie. Termin pojawienia się zagrożenia może więc zmieniać się z sezonu na sezon. Warto regularnie oglądać liście rzepaku i korzystać z komunikatów o ryzyku infekcji.

ŚLIMAKI LUBIĄ WILGOĆ

Deszczowa pogoda podczas wschodów wymaga też kontroli uszkodzeń powodowanych przez ślimaki. Zwykle żerują one nocą, lecz przy dużej wilgotności mogą być aktywne również w dzień. Na ich obecność wskazują ślady śluzu oraz wygryzione fragmenty roślin. Młody rzepak jest szczególnie wrażliwy: uszkodzenie pierwszych liści lub miejsca, z którego wyrasta dalsza część rośliny, może doprowadzić do utraty całej siewki. Pole najlepiej sprawdzać po deszczu, zarówno przy brzegach, jak i w głębi plantacji. W obserwacjach pomocne są pułapki na ślimaki.

Zimą niska temperatura nie zatrzymuje rozwoju wszystkich chorób. Pleśni śniegowej sprzyjają wilgotne warunki, niezamarznięta gleba i temperatura bliska zeru. Chłodna i wilgotna pogoda może też sprzyjać łamliwości źdźbła zbóż. Po zimie warto więc obejrzeć nie tylko liście, lecz również korzenie i dolne części roślin. Słaby wzrost czy zamieranie fragmentów zasiewu wymagają ustalenia przyczyny, zanim zostanie podjęta decyzja o ochronie.

DESZCZOWA WIOSNA SPRZYJA CHOROBOM

Wiosną częste deszcze zwiększają zagrożenie niektórymi chorobami liści. W pszenicy przykładem jest septorioza paskowana liści. Krople deszczu mogą przenosić zarodniki grzyba z dolnych liści na wyżej położone. Do zakażenia potrzebna jest wilgoć utrzymująca się na roślinie, dlatego znaczenie ma również silna rosa. Nawet niewielka suma opadów nie musi oznaczać małego zagrożenia, jeśli liście przez długi czas pozostają mokre.

Objawy septoriozy mogą pojawić się dopiero po kilku tygodniach od zakażenia. Zdrowo wyglądający liść tuż po okresie deszczowym nie daje więc pewności, że choroba się nie rozwija. Przy ocenie plantacji warto pamiętać, jaka pogoda panowała wcześniej, i sprawdzać, czy zmiany pojawiają się na kolejnych liściach. Takie obserwacje pomagają lepiej ocenić narastanie zagrożenia.

Brak deszczu także nie zwalnia z kontroli upraw. Mączniak prawdziwy zbóż i traw może rozwijać się przy dużej wilgotności powietrza, nawet gdy opady są niewielkie. Trzeba również obserwować objawy rdzy. Rdza żółta kojarzy się z chłodniejszą pogodą, jednak może stanowić zagrożenie także w cieplejszych warunkach. Nie każda odmiana reaguje jednakowo: rośliny o większej odporności mogą być słabiej porażane. Wybór odmiany jest zatem jednym ze sposobów ograniczania ryzyka chorób.

Szczególnej uwagi wymaga pogoda podczas kwitnienia zbóż. Jeśli w tym czasie jest ciepło i deszczowo, rośnie ryzyko fuzariozy kłosów. Choroba może powodować słabsze wykształcenie ziarna i pogorszenie jego jakości. Zagrożeniem są również mikotoksyny, czyli szkodliwe substancje wytwarzane przez niektóre grzyby. Prognozowane opady warto więc porównywać z rzeczywistym terminem kwitnienia na własnym polu, ponieważ poszczególne plantacje mogą rozwijać się w różnym tempie.

W kwitnącym rzepaku wilgotna gleba i wysoka wilgotność powietrza sprzyjają zgniliźnie twardzikowej. Sam deszcz nie przesądza jeszcze o wystąpieniu tej choroby, ale jest sygnałem do dokładniejszej oceny zagrożenia. Liczą się także faza rozwoju roślin i warunki na danej plantacji. W tym okresie warto śledzić komunikaty dotyczące ochrony rzepaku i porównywać je z sytuacją na polu.

ZMIENNE WIOSENNE TEMPERATURY

Wiosenne ocieplenie wpływa również na aktywność szkodników. Po kilku cieplejszych dniach na rzepaku mogą pojawić się chowacze łodygowe. Z rozpoczęciem obserwacji nie warto czekać do zwyczajowego terminu prac, jeśli pogoda wcześniej stworzyła warunki do nalotu. Pomocne są żółte naczynia, które pozwalają stwierdzić obecność owadów i ocenić nasilenie ich pojawu. Wyniki obserwacji należy porównywać z progami szkodliwości właściwymi dla rozpoznanego gatunku, czyli poziomami zagrożenia uzasadniającymi rozważenie zabiegu.

Temperatura ma znaczenie także wtedy, gdy potrzebne jest zwalczanie szkodników. Warunki sprzyjające ich aktywności nie zawsze odpowiadają warunkom skutecznego działania wybranego środka. Przed zabiegiem trzeba sprawdzić aktualną etykietę preparatu, w tym wymagania dotyczące jego stosowania. Pogoda pomaga ustalić właściwy moment działania, ale decyzja powinna wynikać z oceny zagrożenia na plantacji.

Podczas suszy część chorób wymagających dużej wilgotności może rozwijać się słabiej. Nie oznacza to jednak, że uprawa jest wolna od problemów. W rzepaku w suchszych warunkach mogą zyskiwać na znaczeniu mączniak prawdziwy i werticilioza. Pogorszenia kondycji zasiewu nie należy więc od razu przypisywać wyłącznie niedoborowi wody. W ocenie sytuacji pomocny jest System Monitoringu Suszy Rolniczej IUNG-PIB, który uwzględnia zarówno pogodę, jak i właściwości gleb. Informacje z systemu warto uzupełnić oględzinami własnego pola.

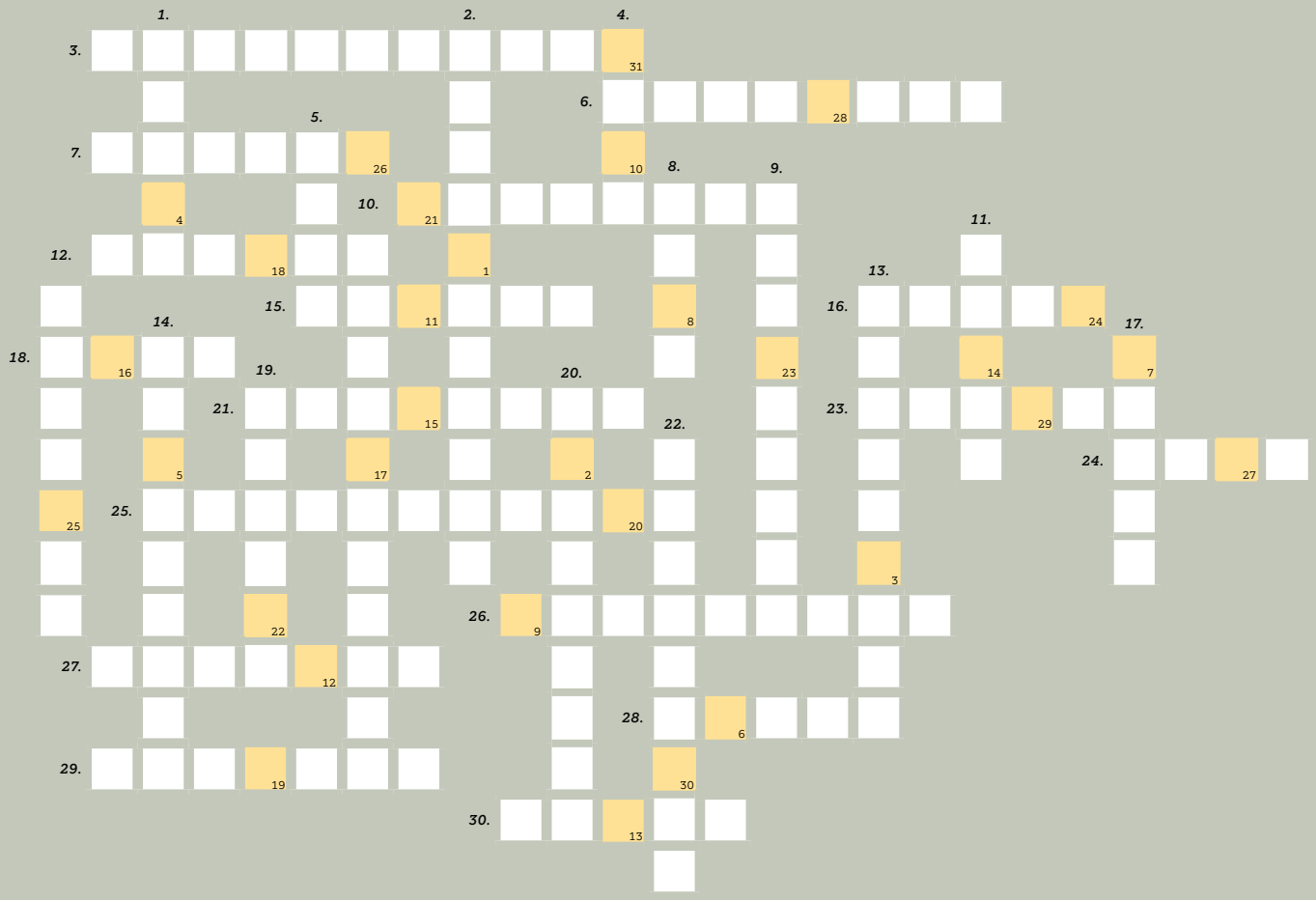
Wpływ pogody trzeba rozpatrywać razem z historią stanowiska. Duży udział zbóż w zmianowaniu może sprzyjać występowaniu niektórych chorób, w tym rdzy brunatnej i brunatnej plamistości liści. Ważne są również odporność odmiany i obecność źródeł zakażenia. Dlatego nawet sąsiadujące plantacje, na których panuje podobna pogoda, mogą różnić się zdrowotnością.

Najwięcej daje regularne sprawdzanie upraw i dostosowanie obserwacji do przebiegu pogody. Podczas ciepłej jesieni warto szukać mszyc, po opadach podczas wschodów — uszkodzeń powodowanych przez ślimaki, a w wilgotną wiosnę — objawów chorób liści. Podczas kwitnienia szczególnej uwagi wymagają kłosy zbóż i rzepak. Krótkie zapiski o stanie roślin, obecności szkodników i pogodzie ułatwiają zauważenie zmian. Pomocą są także komunikaty Platformy Sygnalizacji Agrofagów IOR-PIB. Zestawienie tych informacji z obserwacjami na własnej plantacji pozwala trafniej ustalić, kiedy potrzebna jest kolejna kontrola, a kiedy należy rozważyć działania ochronne.

KĄCIK ROZRYWKI

PATRYK CHABASIŃSKI | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W konkursie „Krzyżówka” w numerze październikowym do wygrania jest powerbank. Aby wziąć udział w losowaniu nagrody, należy przesłać prawidłowe hasło z krzyżówki do 30 listopada 2026 na adres mailowy redakcji „Poradnika Gospodarskiego” tj.: ***gospodarski@wodr.poznan.pl***
Zwycięzczynią październikowego konkursu została pani Aurelia (rozwiązanie: Miesiąc październy – marca obraz wierny). Gratulujemy!

POZIOMO:

3. Zakład wytwarzający energię elektryczną.
6. Prasa do wytłaczania soków.
7. Pasiasty chrząszcz niszczący uprawy ziemniaka.
10. Ssak roślinożerny z rodziny krętorogich, żyjący głównie w Afryce.
12 Drzewo lub krzew o czerwonych owocach, zwane też jarzębiną.
15. Wytwarzany nielegalnie wysokoprocentowy napój alkoholowy.
16. Młody osobnik bydła domowego, od urodzenia do około 6. miesiąca życia.
18. Pasmo górskie w Ameryce Południowej, najdłuższe na świecie, słynne z upowszechnionej przez Inków uprawy tarasowej.
21. Państwo położone w północnej Afryce, nad Morzem Śródziemnym, należące do największych importerów żywności na kontynencie afrykańskim.
23. Związki, najczęściej o charakterze białkowym, które pełnią funkcję biokatalizatorów, przyspieszając reakcje chemiczne zachodzące w organizmach żywych.
24. Intensywne żywienie zwierząt.
25. Roślina ozdobna kwitnąca jesienią, wykorzystywana do dekorowania grobów z okazji Wszystkich Świętych.
26. Bezbarwna, bezwonna, lepka ciecz o właściwościach higroskopijnych, szeroko stosowana w przemyśle spożywczym, kosmetycznym i farmaceutycznym jako środek nawilżający oraz substancja pomocnicza.
27. Sole lub estry kwasu azotowego(V), powszechnie stosowane w rolnictwie jako składniki nawozów mineralnych. Występują również naturalnie w glebie, wodzie i żywności.
28. Sprzęt służący do hobbystycznego połowu ryb.
29. Państwo muzułmańskie rządzone przez kalifa, uznawanego za następcę proroka Mahometa.
30. Silnie toksyczny bojowy środek trujący, działający na układ nerwowy człowieka, odkryty w Niemczech w 1939 r. podczas opracowywania nowych insektycydów.

PIONOWO:

1. Państwo w północno-wschodniej Europie, nad Morzem Bałtyckim.
2. Pojazd silnikowy, który ze względu na konstrukcję może poruszać się z prędkością maksymalną do 25 km/h.
4. Koralowa wyspa w kształcie pierścienia, otaczająca lagunę.
5. Najwyższy punkt grzbietu czworonożnego ssaka, nasada szyi.
8. Substancja płynna wykorzystywana w kuchni do smażenia, uzyskiwana m.in. z rzepaku.
9. Odkryta arena o kształcie elipsy lub koła, zwykle otoczona wznoszącymi się schodkowo rzędami siedzeń dla widzów i przeznaczona do publicznych pokazów.
10. Zakład wytwarzający biogaz wykorzystywany do produkcji energii elektrycznej, ewentualnie także i energii cieplnej.
11. Potrawa kuchni węgierskiej z papryki duszonej z pomidorami i cebulą, z dodatkiem kiełbasy, wędzonego boczku i przypraw.
12. Zupa przygotowywana z buraków lub roślina zielna z rodziny selerowatych.
13. Drzewo owocowe o małych czerwonych/ciemnoczerwonych owocach z pestką w środku, znacznie słodszych niż owoce wiśni.
14. Mięso pozyskane z upolowanych zwierząt łownych, żyjących w stanie dzikim.
17. Srebrzystobiały metal o dużej wytrzymałości, wykorzystywany w przemyśle zbrojeniowym lub największy księżyc Saturna.
19. Spokrewniony z porzeczką uprawny krzew o owocach barwy zielonej, żółtej lub o czerwonawej skórce.
20. Zbiór poglądów i zasad dotyczących życia społecznego, polityki lub gospodarki.
22. W dawnej Polsce żołnierz, który przed bitwą staczał pojedynek z wojownikiem wroga na oczach obu armii.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

JABŁKOWA CHMURKA W KARMELOWEJ KRAINIE

KGW JARANTÓW, POWIAT KALISKI, GMINA BLIZANÓW

Przygotowanie mini bezy:
- 6 białek dużych jaj,
- szczypta soli,
- 250 g cukru,
- 1 łyżeczka soku z cytryny lub octu,
- 1 łyżeczka skrobi ziemniaczanej.

Białka ubić ze szczyptą soli na sztywną pianę. Stopniowo dodawać cukier, cały czas ubijając, aż powstanie gęsta i błyszcząca masa. Dodać sok z cytryny, a następnie mąkę ziemniaczaną. Na papierze do pieczenia uformować małe, okrągłe gniazdka bezowe, dostosowane wielkością do formy mini deseru. Bezy piec w temperaturze 150°C, po czym od razu zmniejszyć temperaturę do 120°C z termoobiegiem i suszyć ok. 80–120 minut, aż będą chrupiące z zewnątrz. Pozostawić w wyłączonym piekarniku aż do całkowitego wystudzenia.

Przygotowanie jabłek z cynamonem:
- 4 średnie jabłka odmiany Szara Reneta, obrane i pokrojone w kostkę,
- 1 łyżka soku z cytryny,
- ½ łyżeczki cynamonu,
- 2 łyżki rumu.

Jabłka obrać, usunąć gniazda nasienne i pokroić w grubszą kostkę. Przełożyć na patelnię, dodać cynamon, sok z cytryny oraz rum. Podsmażać na średniej mocy palnika, mieszając, aż jabłka zmiękną, ale całkowicie zachowają swój kształt. Gotowe wystudzić.

Przygotowanie orzechów w syropie klonowym:
- 80 g orzechów pekan lub włoskich,
- 4 łyżki syropu klonowego,
- odrobina soli.

Orzechy wymieszać z syropem klonowym i podprażyć przez ok. 2–3 minuty, aż syrop zgęstnieje i dokładnie oblepi orzechy. Wyłożyć na folię, delikatnie posolić i pozostawić do wystudzenia.

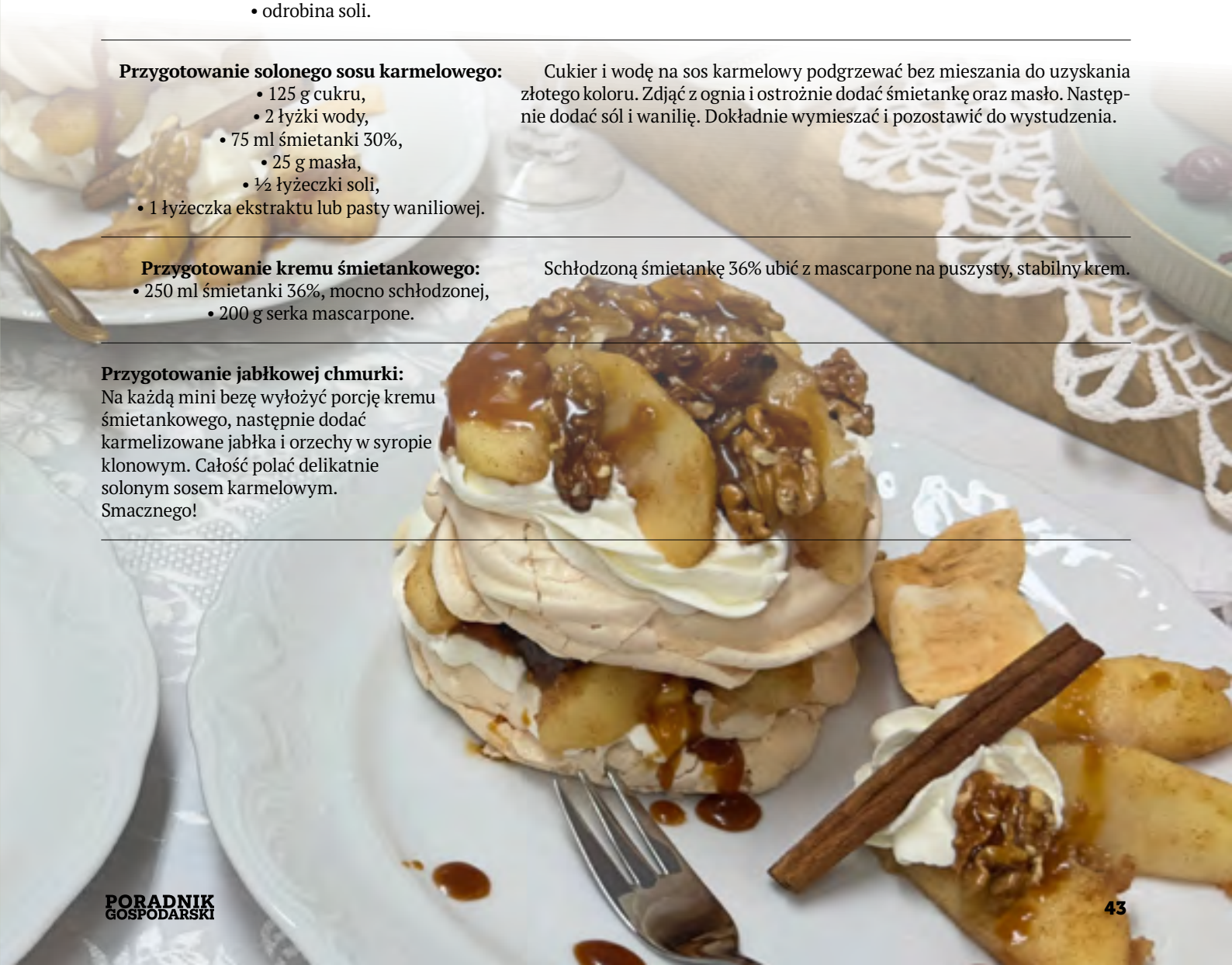
Przygotowanie solonego sosu karmelowego:
- 125 g cukru,
- 2 łyżki wody,
- 75 ml śmietanki 30%,
- 25 g masła,
- ½ łyżeczki soli,
- 1 łyżeczka ekstraktu lub pasty waniliowej.

Cukier i wodę na sos karmelowy podgrzewać bez mieszania do uzyskania złotego koloru. Zdjąć z ognia i ostrożnie dodać śmietankę oraz masło. Następnie dodać sól i wanilię. Dokładnie wymieszać i pozostawić do wystudzenia.

Przygotowanie kremu śmietankowego:
- 250 ml śmietanki 36%, mocno schłodzonej,
- 200 g serka mascarpone.

Schłodzoną śmietankę 36% ubić z mascarpone na puszysty, stabilny krem.

Przygotowanie jabłkowej chmurki:
Na każdą mini bezę wyłożyć porcję kremu śmietankowego, następnie dodać karmelizowane jabłka i orzechy w syropie klonowym. Całość polać delikatnie solonym sosem karmelowym. Smacznego!

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

tel. 618 685 272, fax 618 685 660
ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
www.wodr.poznan.pl, wodr@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 1 z siedzibą w Czarnkowie

powiat chodzieski	ul. Mostowa 9, 64-800 Chodzież	672 810 278	chodziez@wodr.poznan.pl
powiat czarnkowsko-trzcianecki	ul. Kościuszki 88, 64-700 Czarnków	67 21 66 550	czarnkow_trzcianka@wodr.poznan.pl
powiat pilski	ul. Wojska Polskiego 49B/6, 64-920 Piła	67 214 46 96	pila@wodr.poznan.pl
powiat złotowski	ul. 8-go marca 5, 77-400 Złotów	672 635 319	zlotow@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 2 z siedzibą w Sielinku

powiat grodziski	ul. Mossego 9, 62-065 Grodzisk Wlkp.	614 448 288	grodzisk@wodr.poznan.pl
powiat międzychodzki	ul. Daszyńskiego 12, 64-400 Międzychód	957 482 968	miedzychod@wodr.poznan.pl
powiat nowotomyski	ul. Parkowa 2, Sielinko, 64-330 Opalenica	614 473 658	nowytomysl@wodr.poznan.pl
powiat szamotulski	Gałowo, ul. Wierzbowa 12, 64-500 Szamotuły	612 920 669	szamotuly@wodr.poznan.pl
powiat wolsztyński	ul. Żeromskiego 16, 64-200 Wolsztyn	683 842 458	wolsztyn@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 3 z siedzibą w Gołaszynie

powiat gostyński	ul. Kolejowa 15, 63-800 Gostyń	797 501 688	gostyn@wodr.poznan.pl
powiat kościański	ul. Bernardyńska 2, 64-000 Kościan	655 121 936	koscian@wodr.poznan.pl
powiat leszczyński	ul. Towarowa 1, 64-100 Leszno	655 200 040	leszno@wodr.poznan.pl
powiat rawicki	Gołaszyn 60, 63-940 Bojanowo	655 456 463	rawicz@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 4 z siedzibą w Poznaniu

powiat obornicki	ul. Sądowa 5, 64-600 Oborniki	612 960 589	oborniki@wodr.poznan.pl
powiat poznański	ul. Sieradzka 29, pokój 121, 60-163 Poznań	618 630 424	poznan@wodr.poznan.pl
powiat średzki	ul. Libelta 2, 63-000 Środa Wlkp.	612 854 491	sroda@wodr.poznan.pl
powiat śremski	ul. Sikorskiego 21, 63-100 Śrem	612 835 525	srem@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 5 z siedzibą w Gnieźnie

powiat gnieźnieński	ul. Roosevelta 114, III piętro, 62-200 Gniezno	614 264 830	gniezno@wodr.poznan.pl
powiat słupecki	ul. Traugutta 80, 62-400 Słupca	632 771 538	slupca@wodr.poznan.pl
powiat wągrowiecki	ul. Grunwaldzka 30, 62-100 Wągrowiec	672 689 241	wagrowiec@wodr.poznan.pl
powiat wrzesiński	ul. Kaliska 1 , 62-300 Września	614 360 788	wrzesnia@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 6 z siedzibą w Koninie

powiat kolski	ul. Prusa 14, 62-600 Koło	632 616 815	kolo@wodr.poznan.pl
powiat koniński	ul. Hurtowa 1, 62-510 Konin	632 438 557	konin@wodr.poznan.pl
powiat turecki	ul. Nowa 22, 62-700 Turek	632 784 717	turek@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 7 z siedzibą w Marszewie

powiat jarociński	Al. Niepodległości 19A, 63-200 Jarocin	627 473 805	jarocin@wodr.poznan.pl
powiat kaliski	ul. Kolegialna 4, 62-800 Kalisz	627 575 423	kalisz@wodr.poznan.pl
powiat krotoszyński	ul. Polna 16, 63-700 Krotoszyn	627 252 774	krotoszyn@wodr.poznan.pl
powiat pleszewski	Marszew 25, 63-300 Pleszew	627 427 359	pleszew@wodr.poznan.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego numer 8 z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim

powiat kępiński	ul. Przemysłowa 1A, 63-600 Kępno	627 820 510	kepno@wodr.poznan.pl
powiat ostrowski	ul. Chłopickiego 107/1, 63-400 Ostrów Wlkp.	512 717 809	ostrow@wodr.poznan.pl
powiat ostrzeszowski	ul. Zamkowa 17, 63-500 Ostrzeszów	627 301 936	ostrzeszow@wodr.poznan.pl